HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING
„OOST EN WEST"

MEDEDEELING.

De Algem. Secretaris der Vereeniging is tot aan het einde der maand afwezig.

Het Informatie-bureau der Vereeniging, Korte Voorhout 6, is gesloten van 1 tot 25 Augustus a.s.

„De Groote Oost".

„De Groote Oost", Reisbrieven van C. K. Elout, hoefijzercorrespondent van het Algemeen Handelsblad. Uitg. n. v. Boekhandel v/h. W. P. van Stockum en Zoon, Den Haag.

Het is een verblijdend verschijnsel, dat onze groote dagbladen meer en meer belangstelling toonen voor tropisch Nederland. Zoowel het Algemeen Handelsblad als de Nieuwe Rotterdamsche Courant hebben in de laatste jaren een hunner medewerkers in de gelegenheid gesteld een reis naar Indië te doen. De door hen geschreven reisbrieven vormen een uitnemend middel om kennis te verspreiden over en belangstelling te wekken voor Indië.

De heer C. K. Elout, de hoefijzercorrespondent van het Algemeen Handelsblad, heeft nu de brieven van zijn tweede Indische reis in boekvorm doen verschijnen, als gevolg van zijn verlangen om de belangstelling voor Indië op te wekken en gaande te houden in een zoo breed mogelijken kring. Dit streven ligt geheel binnen het kader van hetgeen de vereeniging „Oost en West" beoogt, en verdient derhalve onze belangstelling.

Gedurende zijn tweede verblijf in Indië van omstreeks vijf maanden, heeft de schrijver achtereenvolgens bezocht Deli, Asahan, Bagan Si Api-api, de Zuider- en Oosterafdeeling van Borneo (tot Poeroek Tjahoe), Balikpapan, Manado, de Sangir en Talaoeteilanden, Ternate, Ambon, Banda, Flores, Oost-Java, Batavia en de Lampongs. En nu moge — zooals de schrijver in zijne Toelichting opmerkt — de titel van het boek zijn oorsprong vinden in de omstandigheid, dat ditmaal het zwaartepunt van de reis lag in wat men vroeger „De Groote Oost" noemde, de meeste brieven — en zeker niet de minst belangwekkende — handelen over streken en onderwerpen, die niet door den titel gedekt zijn.

Hoe het zij, het is een boeiend boek, dat zoowel den oudgast als den nieuweling zal interesseeren. Op uitnemende, vaak dichterlijke wijze geeft de schrijver zijn indrukken weer; telkens weet hij het kenmerkende van een bepaald milieu den lezer te doen medegevoelen. Lees zijn „Vreugden van Deli" en sterk zal de indruk over u komen van de activiteit en vitaliteit, waaraan deze streek haar bloei te danken heeft, maar die zich ook uit in het luidruchtige feestvieren van de jongere Delianen. Bij het lezen van zijn uitnemend geschreven reis op den Barito, maakt men in gedachten de reis mede; men waant zich aan boord van den hekwieler, men ziet de met oerbosch bedekte oevers langs zich glijden, men gevoelt de trillende warmte van Indië. Ik laat den schrijver voor een oogenblik aan het woord:

„Het ondergaan der zon was een grandioos festijn. „Wij waren juist tusschen twee bochten, op een verbreeding van den Barito, een soort van klein meer en „recht vooruit stak de zon zich achter een wolkenmassief van zonderling scherp omlijnde, stijf gebalde grijs„en-witte sneeuwigheid. Toen viel de weerglans in het „water; zwart met horizontale gouden strepen onder „'t bosch, daarvóór een tooverij van verticale banen, „indigo en rozerood, met zoo merkwaardig rechte, hori„zontale begrenzingen aan den onderkant, dat het de „spiegeling geleek van een ontzaglijk sprookjesslot. Nog „even later werd dit verzonken kasteel een gansche „stad van sneeuwig blauw met, onderaan, een aantal „gouden spitsen. Toen sloeg — en 't gaat heel snel in „Indië — de zon dat alles in een kleurenvaagsel door „elkaar en tooverde banen van rood en zwart in 't wa„ter, daarboven ommuurd door 't duisterende bosch en „eindelijk, omhoog, de vastgebalde sneeuwkolos waar-

„achter de zon, aldus gemaskerd, een brand van wijde „roode vlammen wegschoot in de ontruste lucht.

„En toen voeren wij weldra, op de bleeke baan van „'t rimpellooze water, langs de huiverig zwarte bos„schen weer den nacht in.

„Den nacht van Borneo's rivier.

„Maar een schilfertje maan is boven 't woud ont„sluierd. En 't trekt een zilverig baantje over 't water".

Nog voor enkele regels, die heel sterk een blijde Indische stemming over mij brachten, meen ik uwe aandacht te moeten vragen. De schrijver is op Ternate aangekomen, maakt er een autotochtje en komt langs een kronkeligen bergweg in een klein logeergebouwtje met een schitterend uitzicht op de zee en op talrijke vulkanen. Het is er zoo heerlijk, dat hij besluit er den nacht door te brengen. „Ik heb" — aldus de schrijver — „in dit Indische Paradijs een dag geleefd, d. w. z. ge„lummeld. Wanneer men zoo iets wil genieten, moet „men zich er geheel aan overgeven, met zijn Westersche „kleeren ook alle Westersche wenschen trachten weg te „werpen (mijn kleeren heb ik aanstonds in een hoek „gegooid om verder in kabaai en slaapbroek en op san„dalen voort te leven) en vooral naar geen verandering „haken. Ik ben heel gauw weer in de stemming van den „Negara"-tocht geraakt. Het is goed zoo; ik heb geen „behoeften, noch aan eenige beweging, noch aan ge„sprekken, noch aan arbeid, noch aan eenig ander „genot dan hier te zitten in den gouden dag en in „de blijde koelte die uit zee komt, in het bruisen „van de branding en het suizen van de palmen, met aan „den eenen kant de bruine baders aan het strandje, aan „den anderen kant de klappers waar de papegaaien „krijschten en een Indische kraai zijn alphabet opzei: „è-è, ò-ò, à-à, èèè; è-è, à-à, ò-ò, òòò...... en voor mij uit „het vloeien van de dof-metalige zee en 't hoog-en„breede rijzen van den eilandberg, een onverzettelijk „groen-en-blauw geheim, waar goden moeten wonen. „Alleen heb ik hier even wat langs 't kampongland ge„sloft, tot stille verbijstering der bewoners en ben ik, „tot schrik van de bruine, naakte jongetjes die visch„ten en speelden en zwommen in zee, daar te water ge„doken nadat de afwezigheid van haaien mij verzekerd „was".

Is dat niet op schoone wijze de levensblijheid van een Indischen Pallieter weergegeven?

Zoo bevat dit boek talrijke bladzijden, uitnemend van stijl, dichterlijk beschreven. Als reisbeschrijving is het voortreffelijk. Anderzijds houdt het eene bespreking in van verschillende maatschappelijke en politieke quaesties. De meening over sommige vraagstukken verheft zich niet boven het peil van den oppervlakkigen waarnemer; andere problemen schijnen bekeken door den bril van het groot-kapitaal. Eene opmerking aan het adres van de Indische regeering over den invloed van communistische en nationalistische ophitsers, voorkomende aan het slot van den brief, getiteld: „Na Parnabolan" strookt niet met de standing van het Algemeen Handelsblad. Zij is blijkbaar onder den verschen indruk van den moord op de echtgenoote van een assistent geschreven, maar ware bij den herdruk beter geschrapt.

De plaatsruimte laat niet toe anders dan ten aanzien van een enkel onderwerp uiteen te zetten welke de bedenkingen zijn tegen den kijk van den schrijver op sommige vraagstukken. Ik kies daartoe met het oog op zijn belangrijkheid het onderwijs aan Inlanders.

De visie op het onderwijsvraagstuk is dezelfde, die men van den oppervlakkigen Europeeschen waarnemer in Indië kan vernemen. De groote uitbreiding van het Hollandsch-Inlandsch onderwijs heeft geleid tot een overproductie van half-intellectueelen, vervreemd van de eigen sfeer, en zich verdringend voor de Gouvernementskantoren, waar zij op hun beurt de Indo-Europeanen, die vroeger het monopolie hadden voor de bezetting van de lagere functies in de administratie, wegdringen. Het is gemakkelijker het vraagstuk te stellen dan het in zijn vele diepten te peilen en een bevredigende oplossing aan te geven. Aan dit laatste waagt de schrijver zich niet en billijkerwijs mag dit ook niet van hem gevergd worden, waar het probleem in zijn vollen omvang ter beoordeeling is voorgelegd aan eene com-

Drie voorwaarden om te slagen: matigheid, geregelde nachtrust, inspireerende voorbeelden. (Maandblad Succes").

missie, waarin de verschillende richtingen en belangen vertegenwoordigd zijn. Nog daargelaten dat een boekbespreking zich niet leent voor een diepgaande beschouwing van een zoo gecompliceerd vraagstuk, zou het oogenblik daarvoor ook al slecht gekozen zijn, waar de evengenoemde H. I. O.-commissie eerst onlangs met haar arbeid is gereed gekomen en haar rapport nog niet eens hier te lande werd ontvangen. Ik meen thans dan ook te moeten volstaan met een poging enkele apodictische en wel wat vlug neergeschreven beweringen in een eenigszins ander licht te stellen.

Fataal acht de schrijver de sterke toeneming van het intellectualisme in het onderwijs, allereerst uit een financieel oogpunt. De millioenen, die het Holl.-Inl. onderwijs kost, waren beter besteed aan uitbreiding van de desascholen, vooral in de Buitengewesten. Tegenover deze, ook in de Indische organen der Europeesche publieke opinie vaak gehoorde bewering meen ik te moeten stellen het feit dat voor de uitbreiding van het Holl. Inl. onderwijs geen cent is onttrokken aan die van het Inlandsch volksonderwijs. Dat de groei van dit onderwijs niet sneller gaat en nauwelijks den bevolkingsaanwas kan bijhouden, is uitsluitend toe te schrijven aan een verzadiging van de vraag naar het eenvoudig volksonderwijs. Een vrij gewoon verschijnsel is dat de 4 à 500 nieuwe desascholen, die de laatste jaren regelmatig als jaarlijksche uitbreiding op de begrooting uitgetrokken werden, niet alle konden worden geopend, daar daadwerkelijke belangstelling daarvoor bij de bevolking ontbrak. Hier dus juist het omgekeerde van wat men bij het Hollandsch Inl. onderwijs ziet, waar de uitbreidingsmogelijkheid steeds blijft beneden de steeds toenemende vraag. Moest bij de uitbreiding van het desaonderwijs het middel van den zachten dwang maar al te vaak te baat genomen worden, van „opdringen" is bij het Holl. Inl. Onderwijs niet alleen nooit sprake geweest, maar zelfs is hierbij van den aanvang af door de heffing van een vrij hoog schoolgeld (*f* 3,— per maand is een zwaar offer voor een normaal Inlandsch budget) een rem aangebracht en een middel toegepast om het uitzonderingskarakter van de H. I. S., als school bestemd voor de hoogere standen en beter gesitueerden, te handhaven. Dat desondanks die school van haar oorspronkelijk bedoeld karakter is afgeweken en langzamerhand in meerderheid bezocht wordt door kinderen uit den kleinen middenstand (inkomen van minder dan *f* 75 's maands) bewijst wel hoe groot de drang is naar dit onderwijs, maar tevens hoe onbillijk het is om het onderwijsbeleid der Regeering alleen verantwoordelijk te stellen voor dezen gang van zaken. Ware het „aardig trio", waarmede de schrijver Gouvernement, Zending en Missie bedoelt in mindere mate aan dien overstelpenden drang tegemoet gekomen, dan zoude het ernstige euvel der z.g.n. „wilde scholen" in de hand zijn gewerkt. Het is de vraag of dan niet Moskou meer reden zou hebben gehad „three cheers for the N.-I. Government" aan te heffen.

Geschrokken is de schrijver van het paedagogisch resultaat der H. I. S. Inderdaad is een rendement van 40 % dat de school met einddiploma verliet, oogenschijnlijk zeer onbevredigend; maar om het op zijn juiste waarde te kunnen schatten zou men moeten weten, welke van de vele oorzaken van het ontijdig verlaten van de school het meest heeft bijgedragen tot het hooge afschrijvingspercentage van 60, 6 %. Het onderwijs in een vreemde taal (i. c. de Nederlandsche) stelt zware eischen aan jonge hersentjes. Dat velen daar niet tegen bestand blijken, is begrijpelijk. Daarnaast vormt echter ook het hooge schoolgeld, dat veelal met moeite door ouders en verzorgers wordt opgebracht, een niet zelden voorkomende reden tot afschrijving. Overigens gaat het niet aan de afgeschrevenen zonder diploma over één kam te scheren als maatschappelijk verongelukten.

Nog veel zou tegen de beweringen van dezen journalist over het onderwijsvraagstuk aan te voeren zijn, maar dat zou mij te ver voeren.

Toen de heer Elout ten tweeden male in Indië voet aan wal zette, verliet een niet minder bekende Nederlandsche dagbladredacteur na een studiereis, die ruim 1½ jaar duurde, dit arbeidsveld, dat zich — gelukkig — in steeds grootere belangstelling van schrijvend Nederland mag verheugen. Ook deze (Dr. Van Blankenstein van de N. Rott. Ct.) heeft aan het onderwijsprobleem eenige zeer belangwekkende artikelen gewijd. Zijn conclusie staat lijnrecht tegenover die van den Handelsblad-correspondent. Hij acht „Westersche schoolontwik„keling in het volk de volstrekt noodzakelijke fundee„ring voor de breede technische organisatie van bedrijf en verkeer" en beschouwt de overproductie van het onderwijsapparaat, gemeten naar de plaatsingskansen van de afgeleverden bij Gouvernement en Westersch bedrijf, als een onvermijdelijk verschijnsel van de overgangsphase, waarin wij ons bevinden. „Voor de maat„schappelijke rust moet onderwijs algemeen zijn of het „moet er niet zijn. En als men het invoert, moet men „door de gevaarlijke zone heen, hoe sneller hoe beter.... „Zoodra men onderwijs invoert, is het veiligste streven „het zoo algemeen mogelijk te maken, zoodat de man, „die lezen en schrijven kan, geen geleerde meer is, te „deftig voor handwerk."

Dat zijn geheel andere klanken, die blijk geven van een beter verstaan van het geweldig probleem, dat de onderwijsvoorziening ten behoeve van de inheemsche bevolking aan de overheid stelt.

Aan het slot van mijne beschouwingen gekomen, kan ik U sterk aanraden dit boek te lezen; het is boeiend en als reisbeschrijving is het voortreffelijk; als studie van Indische problemen is het zeer lezenswaard. Wie niet bekend is met Indië, leze echter ook de meening van anderen over belangrijke Indische problemen.

A. GAILLARD.

JAARVERSLAGEN.

Jaarverslag over 1929 van den hoofdvertegenwoordiger in Oost-Indië.

Het jaar 1929 heeft voor de Vereeniging „Oost en West" hetzelfde verloop gehad als 1928. De slechte toestanden in alle cultures konden niet nalaten, op „Oost en West" den terugslag te doen gevoelen. Bij goede prijzen van cultuurproducten, worden ook meer winsten gemaakt, met gevolg betere tantièmes voor de geëmployeerden in de cultures, en het ligt voor de hand, dat zij dan ook meer te vinden zouden zijn, om bij aanschrijving tot het lidmaatschap van de Vereeniging „Oost en West" toe te treden. Dit is voor een zeer groot deel de oorzaak, dat, alhoewel door ons intense propaganda werd gemaakt, naar evenredigheid een klein aantal nieuwe leden zijn bijgekomen.

Maar daar bleef het niet bij, want door de bovengenoemde slechte toestanden, waren er ook een groot aantal leden, die de voldoening van hun contributies totaal verwaarloosden, ofschoon wij er hun telkenmale over gemaand hadden. Noodgedwongen zijn wij er ten langen leste toe overgegaan, om de wanbetalende leden, die het al te bont hadden gemaakt en ook de achterstallige contributies van het vorige jaar (of jaren) niet wenschten te betalen, af te schrijven. En hun aantal is helaas niet gering te noemen.

Met de propaganda, die het Hoofdbestuur begonnen was in Indië, liet het zich in het begin goed aanzien, maar al spoedig kwam ook hierin inzinking.

Een factor, die de Hoofdvertegenwoordiger in Indië vooral goed onder de oogen moet zien, is hoe de leden hier te behouden.

Het wordt een lastige taak om het aantal leden hier op peil te houden, juist door de afschrijvingen, waartegen het aantal nieuwe leden niet gemakkelijk tegenover kan gesteld worden.

Zij, die in Holland enthousiast tot het lidmaatschap zijn toegetreden, blijken, na aankomst hier in Indië, maar vaak tot het tegendeel te zijn veranderd. Zij schijnen voor de Vereeniging „Oost en West" dan niet meer interesse te hebben, of gedragen er zich zeer onverschillig tegenover, hetgeen blijkt uit het niet reageeren op brieven, aanschrijvingen, enz., die hun werden toegezonden.

De oorzaak moet niet ver gezocht worden, want behalve het Koloniaal Weekblad, hebben de leden in Indië ook niets, wat hen aan de Vereeniging „Oost en West" bindt, behalve dan de moreele sympathie. In Holland is dat anders. Daar zien zij „Oost en West" voor zich leven, waarin zij ook in opgaan. Het spreekt van zelf, dat men de Hollandsche toestanden niet met die in Indië kan vergelijken. Dat is nu ten eenenmale anders, doch zeker is, dat men er in Indië, nu thans andere tijden zijn aangebroken, ook iets op moet vinden.

De vraag is, zou het mogelijk zijn de Vereeniging „Oost en West" in Indië hetzelfde leven te geven als in Holland, en hier dezelfde indeeling door te voeren, als in Holland?

Het Hoofdbestuur in Den Haag moet de leiding hebben, dat is buiten kijf. Zouden groote centra als Batavia, Semarang, Soerabaja, Bandoeng, Málang, Djokja, geen levensvatbaarheid hebben als afdeelingen?

Er zijn en blijven groote moeilijkheden aan verbonden, door de vele mutaties, en anderszins. Maar hebben andere vereenigingen dan niet dezelfde moeilijkheden door te maken?

De andere leden, die niet in afdeelingen zijn onder te brengen, zouden dan onder jurisdictie blijven van den Hoofdvertegenwoordiger.

Wellicht, dat de nieuwe Hoofdvertegenwoordiger, een man, doorkneed in de Indische toestanden en in het vereenigingsleven, daar een oplossing voor zou kunnen vinden.

Hoe het zij, er moet naar middelen gezocht worden, om ook in Indië de Vereeniging „Oost en West" tot denzelfden bloei te brengen, als in Holland. Dat is geen gemakkelijke taak, doch mij dunkt, is deze aan de bekwame handen van den heer Plate, best toevertrouwd.

De gewezen Hoofdvertegenwoordiger,
K. FAUSER.

Van Week tot Week.

Van Dinsdag 15 tot Maandag 21 Juli.

De landvoogd heeft Donderdagmorgen om kwart over negen door een adjudant afgehaald, het militaire hospitaal verlaten.

In de M. v. A. op de suppl. begrooting voor het dienstjaar 1930 deelde de gouv. v. Curaçao aan den Kol. Raad mede, dat Z.E. twee brievan van de revol. partij uit Venezuela had ontvangen, welke beide het verzoek bevatten, de handelingen dier partij niet te belemmeren. De gouv. verklaarde verder, dat de veiligheid in Curaçao nog steeds door die partij bedreigd wordt. Daarom wordt doorgegaan met uitzetting van dier leden, zoolang zij, die aansprakelijk zijn voor den plaats gehad hebbenden overval op 8 Juni, niet zijn geroyeerd.

Mejuffrouw M. L. W. Schoch, directrice van het Protestantsch ziekenhuis „Koningin Emma" op Tjikini, vierde onder groote belangstelling haar zilveren zendings-jubileum.

De gouverneur van Sumatra's Westkust onthulde te Padang onder groote belangstelling van Europeesche en inlandsche zijde het gedenkteeken opgericht ter nagedachtenis van Soetan Radjat gelar Soetan Masaboemi, het bekende in het jaar 1928 overleden districtshoofd van Padang.

Naar verluidt is op de rubber-onderneming Kabawètan van de te Amsterdam gevestigde N. V. Cult. Mij. Kota Boemi, gelegen op 5 K.M. afstand van Kopahiang in de Res. Bengkoelen, een aanval gepleegd op den planter P. Bakker, die een paranghouw in zijn nek heeft opgeloopen. De heer Bakker verkeert echter niet in levensgevaar.

Te Soerabaja is gearresteerd de Bataviasche communist Woen Tjoen Ya. De arrestatie houdt verband met een extremistische actie, waaraan de man zich heeft schuldig gemaakt en welke is gebleken uit het bij den onlangs door de politie gedanen inval in het redactiebureau van de Kiauw Sin Yit Po in beslag genomen materiaal.

Bij de op Zaterdag 12 dezer te Soerabaja gehouden vergadering van de studieclub, waren 4000

De Geëmployeerde bij de Suiker-Industrie

Bij ons Informatie-bureau is verkrijgbaar de juist verschenen 3e en verbeterde uitgave van dit boekje, dat een overzicht geeft van den werkkring en de vooruitzichten, benevens van de inrichtingen tot opleiding voor die industrie. De bewerking geschiedde door de H.H. H. Ch. G. J. van der Mandere, Secretaris van den Bond van Eigenaren van N.-I. Suikerondernemingen en A. Voskuil, Oud-gedelegeerde van de Mij. tot Exploitatie van de Suikerondernemingen Sentanen-Lor, Brangkal en Dinoyo.

Bijgewerkt met de laatste gegevens. Zeer belangrijk! Prijs *f* 0.75, *f* 0.06 portokosten.

HET HOOFDBESTUUR.

Er zijn menschen, die vijf jaar van hun leven verliezen door traagheid. En ze verliezen zoowel geld als tijd. (Maandblad „Succes”).

belangstellenden aanwezig. Zondag had in tegenwoordigheid van 8000 personen, hoofdzakelijk inheemschen, de eerste steenlegging plaats voor het nationaal gebouw. Als sprekers traden daarbij op, de heer Soetomo en vele anderen, o.m. de afgevaardigde van de I.S.D.P., de heer Smith.

De snijveldopziener H. C. Bellink van de s.f. Poerwodadi van de te Amsterdam gevestigde N.V. Landb.-Mij. Poerwodadi is nabij Barat door een troep koelies vermoord.

Volgens telegram van den Gouv. van Atjeh en onderhoorigheden is 12 Juli te Blangkedjerèn in de onderafd. Gajo Loeëus, afd. Gajo- en Alaslanden een Gajo-er het kampement binnengedrongen en heeft den schildwacht en een anderen man verwond. De aanvaller werd neergelegd. De aanleiding tot den aanval moet worden gezocht in het feit dat de Gajo-er den dood zocht, nadat hij even voor het binnendringen in het kampement een kamponggenoot, met wien hij een veete had, vermoordde.

Benoemd tot lid van het Uitv. Comité ter Voorbereiding van de Deelneming door Ned.-Indië aan de Intern. Kol. Tentoonstelling te Parijs in het jaar 1931. C. C. F. M. Leroux, adj.-conserv. van het Kon. Bat. Gen. van K. en W. te Weltevreden en Oei Tjong Swan, dir. der N.V. Alg. Mij. tot Expl. der Oei Tjong Ham Suikerfabrieken.

Bij de herstemming voor den gemeenteraad van Batavia, werden 5 I.E.V.-ers, 3 I.K.P.-ers, 1 P.E.B.-er en 1 C.S.P.-er gekozen.

De candidaat-notaris F. W. de Beste is benoemd tot voorzitter van den Sumatra Cultuurbond.

Den 17den dezer hebben de Ned. rubberproducenten in het Koloniaal Instituut te A'dam vergaderd ter behandeling van de voorstellen van het Engelsch-Nederlandsche rubbercomité. Met 103 stemmen vóór en 18 stemmen (vertegenwoordigende een productie van ruim 13.000 ton), tegen is het voorstel aangenomen, om zich met de Ned.-Indische regeering in verbinding te stellen, ten einde te komen, tot een productiebeperking, geldende voor alle rubberproducenten, ook de inlandsche, tot op 75 pct. van oogst 1929.

Hierbij moet echter in aanmerking worden genomen, dat pas over 6 dagen van een definitief besluit sprake kan zijn, aangezien deze tijd is toegestaan voor het bevestigen van de uitgebrachte stemmen door de besturen der desbereffende maatschappijen.

Bij de voortzetting van de Alg. beschouwingen op het begrootings-ontwerp 1931 door den Volksraad, merkt de heer J. E. Stokvis (I.S.D.P.) o.m. op, dat: „Wij hier niet zitten om samen te werken, maar om tegen elkander en tegen de regeering te strijden. Spr. zegt ten slotte, dat de nationalistische non-coöperators alleen hieruit reeds moesten begrijpen, dat zij niet langer afzijdig mogen blijven.

Zooals de oude parlementen (gaande weg zijn gaan) zingen, piepen de jonge. Edel en verheven klinken de tonen echter niet.

De algemeene depressie weerspiegelt zich sterk op Java o.m. ook in de emigratie-cijfers naar de Buitengewesten en naar het buitenland. Tandjong Priok verscheepte in Jan j.l. nog 1190 contractanten en in Juni j.l. nog slechts 347, terwijl deze cijfers voor het afgeloopen half jaar 4000 zijn tegen 8200 in het 1ste half jaar 1929.

De Soekaboemische en Rubberplantersvereeniging betuigde, naar de voorzitter van het plantencongres op de vergadering te Bandoeng mededeelde adhaesie met de actie aan den Bond van Radiovereenigingen te Weltevreden tegen de voorgestelde verdeeling van den Indischen zendtijd.

Spreker zeide, dat de planters geen politiek en sectarisch gedoe wenschen.

Berichtgeving hoofdzakelijk ontleend aan Aneta en de N. R. Ct.

Kunst, Kunstnijverheid en Huisvlijt

Een belangrijk verslag.

In dank ontvingen wij het lijvige Jaarverslag der „Afdeeling Volkenkunde" van de Koninklijke Vereeniging „Koloniaal Instituut" te Amsterdam over 1929, waaruit blijkt, dat het afgeloopen jaar een zeer belangrijk tijdperk voor deze instelling is geweest, vooral ook ten gevolge van de Indische reis, door den Directeur, *Prof. J. C. van Eerde*, ondernomen, van 4 April tot 21 November j.l.

Na de gebruikelijke vermelding der namen van het personeel, ook van dat aan de z.g. Hulp-Instituten[1]) werkzaam, volgen opsommingen van de uitbreiding der bibliotheek en verzamelingen, van het museum, van hetgeen geschiedde op het gebied van tentoonstellingen, onderwijs, publicaties, inlichtingen en wetenschappelijke werkzaamheden.

Het boek opent met een kaart, waarop met zwarte lijnen de richtingen zijn aangegeven, waarin de heer Van Eerde toen den Indischen Archipel heeft doorkruist.

Als regeerings-afgevaardigde bij het 4e *„Pacific Science Congres"* en mede door eene belangrijke bijdrage van de besturen der z.g. hulp-instituten daartoe in de gelegenheid gesteld, heeft hij behalve Java, de eilanden Bali en Lombok, Celebes en de Molukken, Nieuw Guinea en Sumatra kunnen bezoeken.

Aan zijne belangwekkende beschrijvingen van Congres en Studiereis ontleenen wij het volgende:

„Wat de volkenkundige wetenschap betreft, daaraan was op dit congres meer aandacht geschonken, dan op de voorafgaande congressen in Honoloeloe, Australië en Japan, hetgeen moge blijken uit de tegenwoordigheid o. a. van vele buitenlandsche ethnologen en anthropologen."

„De Javaansche zelfbesturen hebben aan de deelnemers van het congres ontvangsten bereid, waarop het beste werd getoond, dat op het gebied der hofdansen en het Javaansche tooneel kan worden geboden, bedaja-dansen, wajang-wong (Langendrija, Langen Mondra Wanara). Bovendien had het Bestuur van het Bataviaasch Genootschap van Kunsten en Wetenschappen aan het denkbeeld uitvoering gegeven, vertegenwoordigers van tal van volken uit den Nederlandsch-Indischen archipel naar Batavia te laten komen, teneinde daar uitingen van hun kunstleven te doen zien. Op den 14en Mei j.l. werden door allerlei volksgroepen dansen uitgevoerd in de groote zaal van den Dierentuin te Batavia, terwijl in het Museum van het Genootschap van 12 tot 20 Mei jl. een nijverheidstentoonstelling werd gehouden, waarop de producten der volkskunst werden getoond van Atjehers, Niassers, Bataks, Minangkabauers, Indragiriërs, Djambiërs, Palembangers, Redjangers, Seloemaneezen, Lampongers, Javanen, Soendaneezen, Baliërs, Dajaks, Toradja's, lieden van Bonie, Donggala, Menado, Sangi, Ambon, West-Ceram, Djailolo, Nieuw-Guinea, Soemba en Kisar.

„Al de vertegenwoordigers der genoemde volken bijeen te zien te midden van het schoone werk van hun volkskunst was een ongemeen schouwspel, dat *vooral op de talrijke buitenlandsche bezoekers van het congres indruk maakte.*"

De cursiveering is van ons, ten bewijze, dat deze opmerking ons bizonder getroffen heeft. Wat mag toch wel de reden zijn, waarom Nederlanders, over het algemeen, zooveel minder, dan de buitenlanders, onder den indruk komen van al het Indische schoon?

Prof. van Eerde vervolgt onder het hoofd: „Ethnografica en Photografiën o.m.:

„Eén van de hiaten in de ethnographische verzameling van de afdeeling Volkenkunde, naar welks aanvulling reeds lang was gestreefd, bestond uit het gebrek aan volledige weefgetouwen uit de verschillende deelen van den archipel. De verondersteling, dat er mogelijkheid was op de tentoonstelling die ter gelegenheid van het Pacific Science Congress door de zorgen van het Bataviaasch Genootschap van Kunsten en Wetenschappen te Weltevreden werd gehouden, eenige tekorten aan te vullen, bleek juist te zijn."

„Na aanvulling met nog eenige specimina, verzameld op de reis door Nederlandsch-Indië, werd over een collectie beschikt van een dozijn goede weeftoestellen, van het zeer primitieve Papoeasche getouw af, tot de fraaie weeftoestellen met de kunstig samengestelde kam van Palembang en Donggala (Celebes) toe.

„Door het feit, dat de getouwen als het ware onder de handen van de weefsters konden worden gekocht, was het mogelijk deze zoo kwetsbare ethnographica met alle onderdeelen op hun juiste plaats te doen verzenden. Van Sarmi (Noord Nieuw-Guinee) werden bovendien nog eenige weeftoestellen en een half opgetuigd scheringapparaat gekocht, terwijl van Donggala garen-opwinders, haspels, spintoestel en ander bij het weven benoodigd gereedschap werden verkregen. Daarnaast werd de hand gelegd op een zeer waardevolle collectie weefsels waaronder oude ikatdoeken van Zuid-Sumatra, batiks van Djambi en goudweefsels van Palembang en Batoebara.

„Nog uitgebreider en belangrijker was de verzameling ikat-weefsels, welke gedurende het congres te Batavia was tentoongesteld. De fraaiste en meest waardevolle doeken daarvan werden voor het Instituut aangekocht, gecompleteerd met de gedurende de reis verkregen weefsels, vormen ze een collectie, die de voornaamste hiaten in de verzameling der afdeeling Volkenkunde aanvult. Afzonderlijke vermelding verdienen vooral de doeken van de Dajaks van Borneo, een complete collectie Masamba- en Rongkong-weefsels van Celebes en een uitgebreide verzameling doeken van verschillend type van de Zuidwester eilanden en van West-Soemba.

„Van de uit koffo-vezel vervaardigde doeken van de Sangihe-eilanden, waar door een suppletoiren inslag patronen in worden geweven, werd een verzameling medegebracht, welke met de oude koffo-weefsels uit onze collecties een sluitend geheel vormt.

„Door deze aanwinsten bezit de afdeeling Volkenkunde thans, naast fraaie voorbeelden van weefseltechniek, de belangrijkste apparaten en gereedschappen, bij het weven, ikatten en batikkken in gebruik.

„Voorts werd de verzameling aangevuld met belangrijke Djambische batiks, zoowel in bewerking als geheel afgewerkt, en met een stel koperen wasstempels voor z.g. batik-tjap handwerkstukken: deze stempels getuigen van den hoogen graad van vaardigheid, welke de Javaansche kopersmeden weten te bereiken.

„Uit het bovenstaande moge blijken, dat het zwaartepunt van hetgeen verzameld werd gedurende de Indische reis, gezocht moet worden in deze collectie van weefsels en weefgetouwen, waarbij er naar gestreefd is zooveel mogelijk een geheel te verkrijgen met hetgeen de afdeeling Volkenkunde reeds bezat."

Reeds eerder hebben wij in deze rubriek gewezen op de tentoonstelling dezer aanwinsten in het „Koloniaal Instituut", welke alleen reeds een gang daarheen beloonen!

Doordat aan het Congres ook excursies verbonden waren, had Prof. Van Eerde gelegenheid, met deskundige voorlichting, verschillende „oudheden" te bezoeken. Zoo schrijft hij o.a.:

„Zoo werd een bezoek gebracht aan Gresik met zijn gapoera van Maulana Malik Ibrahim, een Mohammedaansch heiligdom, maar in wezen een bouwwerk in Oost-Javaanschen Hindoeschen stijl. Evenals te Giri, waar een andere Islam-verkondiger, Raden Pakoe, begraven ligt, de grondvester van het geestelijk gezag der priestervorsten van Giri op Java, waant men zich hier in Balische

poeri's en poera's, en de aanpassing van den Islam aan de oudere toestanden spreekt hier uit deze bouwwerken wel zeer sterk.

„Ook de klassieke omgeving in de landstreek, waarin de hoofdstad Modjopahit lag, voert de gedachten terug tot Java's geschiedenis; hier naar het centrum van het groote Javaansche rijk, dat gedurende twee eeuwen zijn macht over den Indischen archipel uitstrekte. De poorten Badjang Ratoe en Wringin Lawang, zoomede de badplaats Tjandi Tikoes en de daarbij gelegen terrein-inzinking, die aan een groote vijver doet denken, de thans door desa's, sawah's en djatibosschen ingenomen streek met de overal te voorschijn komende sporen van baksteenen fundamenten en ophoopingen geven aan de fantasie aanleiding om zich hier de stad en hare omgeving te denken, zooals de Nagara Kretagama die beschrijft.

„En wanneer men dan later in de omgeving van Palembang op den Boekit Segoentang een ander centrum van Hindoe-macht betreedt en de daar voor den dag gekomen beeldfragmenten ziet, dan leeft ook hier weder de historie in de verbeelding."

Onder het opschrift: „Wetenschappelijke Instellingen, Musea en Verzamelingen" lezen wij o.m.:

„Bovenal bood het rijke museum van het Bataviaasch Genootschap van Kunsten en Wetenschappen overvloed van studie- en vergelijkingsmateriaal. Bij verdere uitbreiding en inrichting wordt dit museum een unicum in Oost-Azië met zijn schitterende verzamelingen uit den Indischen archipel.

„Het bezoek op Zondag van dit museum, waarin zich dan honderden netgekleede Inlanders bewegen om de cultuurschatten van eigen of naburige volken te bezien, heeft voor den ethnograaf een ongemeene bekoring, want alle Bataviaasche volksgroepen vindt men dan hier vertegenwoordigd en in bonte mengeling dooreen.

„Het museum te Soerakarta, dat onder de leiding staat van Pangeran Ario Hadiwidjojo, biedt veel belangrijks; dat van Hindoe-oudheden te Modjokerto wint aan belang, wanneer men daarin wordt rondgeleid door den oud-regent Raden Adipati Ario Kromodjojo Adi Negoro. Ook hier valt het op, hoe bij de Hindoebeelden uit den vóór-Mohammedaanschen tijd door het tegenwoordige geslacht offers in bloemen en wierook worden gebracht voor of na het verkrijgen van gewenscht geluk."

Wij willen hier besluiten met de volgende rake opmerking van Prof. van Eerde, welke wij aantroffen onder het laatste hoofdstuk dezer reisbeschrijving: „Land en Volk":

„Niet alleen ten opzichte van den bloei van land en volk valt te waardeeren, ook op veel moeilijker terrein schijnt onze breede stategie juist, al zijn er — hoe kan het anders bij een zoo lastige materie — naar het voorkomt tactische fouten begaan. Bedoeld wordt onze gedragslijn ten aanzien van het internationaliseeringsproces, dat over de geheele wereld zich laat gelden en vooral in Oost-Azië en niet het minst in den Indischen archipel.

„Het verhoogde zelfbewustzijn der inheemsche bevolking, de wijziging in de onderlinge verhouding der rassen, het oplevende nationalisme in al zijn schakeeringen — loyaal, pan-islamitisch, extremistisch — dat alles vraagt thans om bestuurstalenten van den eersten rang. Dat alles vraagt dringend om decentralisatie van bestuursbevoegdheden en bestuursbemoeiïngen en financieele beschikking, maar bovenal om een sfeer van wederzijdsch vertrouwen en goed begrijpen, die de oplossing van het koloniale vraagstuk thans meer dan ooit behoeft."

Want, naar wij meenen, kan immers het belangstellend bestudeeren van al het boven beschrevene en speciaal van de kunstuitingen daaronder, juist voeren tot dat zoo hoognoodig, „wederzijdsche vertrouwen en goed begrijpen". De Indonesiërs hebben o.a. — of eigenlijk *hadden*, want na de aanraking met ons Westerlingen, is deze sterk gaan verminderen — de loflijke, navolgenswaardige hoedanigheid om hun gebruiksvoorwerpen zoo mooi mogelijk te maken, zoowel wat het praktische, als wat de versiering er van betreft. Dit is dan ook aan de meeste der ethnografica, welke bewaard worden in de musea, die daarom terecht wel eens het „graven der volkskunst" worden genoemd, duidelijk te zien en te bewonderen, voor wie er eenigszins gevoel voor heeft of er door kenners op gewezen worden.

Uit die bewondering groeit niet alleen onze waardeering voor de z.g. „lagere rassen", die daaraan juist zulk een behoefte hebben, maar ook ons eigen geestelijk leven.

Daarom raden wij thans opnieuw den lezers van het Koloniaal Weekblad" aan, dikwijls zorgvuldige bezoeken te brengen aan ons mooie „Koloniaal Instituut" te Amsterdam, waar men desgewenscht ook altijd op deskundig geleide rekenen kan, evenals, op bescheiden schaal ook, in de Toonzalen van Boeatan, Heulstraat 19, te 's-Gravenhage.

En daarom juichen wij van ganscher harte toe, dat het grootste, laatste gedeelte van het Jaarverslag der Volkenkundige Afdeeling van het „Koloniaal Instituut" gewijd is aan uitvoerige beschrijvingen der nieuwe aanwinsten op ethnografisch gebied, van de vaardige hand van den enthousiasten conservator, *B. M. Goslings*. Doch hierover een volgende keer nader.

[1]) Deze zijn thans 8 in aantal, n.l.: het Atjeh-Battak-, Minangkaban-, Sumatra's Oostkust, Zuid-Sumatra, Java, Bali en Molukken-instituut. Bij alle vervult Prof. van Eerde de post van secretaris. Red.

Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschr.

I. Uit de Europeesche Pers.

Gulheid met andermans goed.

De „Nwe. Soer. Crt." heeft de aandacht gevestigd op een hoofdartikel van *Young* in de „Japan Chronicle", waaruit blijkt dat de Amerikaansche professor *Warren S. Thompson* het denkbeeld propageert, om *Borneo* en *Sumatra* van Ned.-Indië af te scheuren en toe te kennen als koloniaal bezit aan *Japan*. Ondanks de dwaasheid van het denkbeeld acht *De Loc*. (12/6, blz. 3 „Alweer een Amerikaansche Vriend aan het Woord") de zaak wel van belang en wel wegens: 1. Het feit, dat iemand met „ideeën" als deze professor, in de Ver. Staten toch een zeer aanzienlijke positie kan bekleeden. Hij is namelijk directeur van de Scripps Foundation for Research in Population Problems. 2. Het feit, dat vooraanstaande Amerikaansche universiteiten relaties inzake voorlichting voor bevolkings- en immigratievraagstukken blijven onderhouden, ondanks de verkondiging van deze denkbeelden. 3. Het feit, dat hieruit volgt: hoe de geheele Amerikaansche openbare meening, de intellectueele groepen inbegrepen, nog volkomen ongeoriënteerd is inzake buitenlandsche en Oostersche vraagstukken. 4. Het feit, dat daarentegen een zoo scherp-critische geest als *Young*, die de „Japan Chronicle" redigeert, onmiddellijk hiertegen opkomt met een beroep op de deugden van onzen kolonialen arbeid. 5. Het feit, vooral voor nationalisten in Ned.-Indië zoo belangrijk, dat ook thans weer blijkt hoe ieder *terugtrekken der Nederlandsche souvereiniteit in Indië*, ook in het oog der buitenwereld, onmiddellijk door andere bezetting zou gevolgd worden.

Onderwerpen van internationalen- of interkolonialen aard treffen wij vorts aan in het *Soer. Hbl.* (10 en 11/6 „Engeland en Egypte"; 11/6, 2de bl. „De roode draad"; 13/6 „Koloniaal Beleid", „De strijd begint" en „Van onze Buren"), *De Loc.* (6/6 „Gedwongen arbeid"), de *Deli Crt.* (16/6, 4de bl. „Indo-China"; 18/6, 3de bl. „Philippijnen") en *De Sum. Post* (16/6 „De toestand in Br.-Indië").

Ned.-Indië in de internationale gemeenschap.

Den 16den Juni had met het gebruikelijke ceremonieel de opening plaats van de 12de zitting van den Volksraad. In zijn rede vroeg de Gouverneur-Generaal aandacht voor eenige korte mededeelingen en beschouwingen betreffende Ned.-Indië (*Bat. Nwsbl.* 16/6, 4de bl.). Op *internationaal terrein* noemde *Z.Exc.* de komst van de Opium-Enquête-Commissie van den Volkenbond (Nov. 1929) en de vergadering te Bandoeng van den Raad van Advies van het Hygiënisch Bureau van den Volkenbond (Febr. 1930). Een bezoek van de Enquête-Commissie inzake den handel in vrouwen is vermoedelijk dit jaar tegemoet te zien; deze zal zich daarbij kunnen overtuigen van de juistheid der conclusie van den heer Djajadiningrat ter Tiende Volkenbondsvergadering, dat Ned.-Indië geenszins als een internationaal centrum daarvan kan worden beschouwd. Evenals in 1929 vergezellen twee technische adviseurs uit Ned.-Indië (de heeren Soejono en dr. Haga) de delegatie der Nederlandsche Regeering ter Internationale Arbeidsconferentie te Genève. Een ontwerp-verdrag en twee aanbevelingen inzake den gedwongen arbeid, na raadpleging der Regeering opgesteld, zullen o. m. op deze conferentie in behandeling worden genomen. De heer Soejono zal den Volksraad op de bijeenkomst der Interparlementaire Unie vertegenwoordigen. Ook aan tal van internationale conferenties en congressen werd en wordt door Ned.-Indische afgevaardigden en vertegenwoordigers deelgenomen, o. a. aan de Volkenbondsconferentie tot voorbereiding van een gezamenlijke economische actie, de voorbereidende technische conferentie inzake het steenkolenvraagstuk, de op uitnoodiging van de Britsche Regeering bijeenkomende internationale conferentie betreffende de uitwatering van schepen, en het door de Regeering van Tsjecho-Slovakije bijeengeroepen penitentiair congres te Praag. Uit dit alles blijkt — n. h. i. van den G.-G. — hoe *Ned.-Indië steeds sterker en algemeener in de internationale gemeenschap betrokken* wordt. Dit noopt niet alleen het leven dier gemeenschap met toenemende belangstelling te volgen, maar ook dit tot richtsnoer te nemen voor daarbij aansluitenden arbeid, welke op het terrein der Overheid ligt. Steeds meer zal het noodig blijken ten aanzien van *geestelijke, economische, staatkundige, maatschappelijke* en *andere verhoudingen* in Ned.-Indië met internationalen standaard rekening te houden.

Wij verwijzen naar het *Bat. Nwsbl.* (16/6 „De openingsrede" en „De opening van den Volksraad"; 17/6 „Vertrouwen" en „De Landvoogdelijke Boodschap"), de *Java-Bode* (16/6 „Redevoering G.-G.), de *Deli Crt.* (16/6 „De Indische troonrede") en *De Sum. Post* (16/6 „De openingsrede").

Koloniale politiek.

De Loc. (14/6), blz. 29 „Erkenning") betreurt het, dat de *Indische Katholieke Partij* rondom hare algemeene jaarvergadering deuren en vensters zoo dicht gesloten houdt. Op *openbare congressen* zullen meeningsverschillen aan den dag treden, zullen allerlei richtingen en stroomingen blijken te bestaan, doch dit geeft juist de waarde aan openbare partijcongressen. Zoo heeft het I. E. V. steeds zijn congressen in het openbaar gehouden; zoo doet ook de *Christelijke Staatkundige Partij* en eveneens de I. S. D. P.; en zoo doen ook vele Inlandsche politieke vereenigingen. De *Vaderlandsche Club* heeft dit goed gebruik aanstonds gevolgd. Die openbaarheid waarborgt een zuivere en openlijke behandeling van zaken; zij wordt allerwege als een *recht* van de eigen partijleden èn van de geheele gemeenschap erkend. *De Loc.* constateert, dat de *grenzen der associatiepolitiek* op *confessioneelen* grondslag scherp getrokken worden. Dat thans ongewenschte concessies aan linksche groepen onmogelijk zijn geworden erkende de C. S. P.-leider (mr. C. C. van Helsdingen) door een rede en de bekentenis van het ledenverloop; en erkende de I. K. P.-leiding door de nadrukkelijke verwerping van „défaitisme" en de meervoudige verkondiging van het goed-Nederlandsche beginsel. Naar de meening van *De Loc.* zullen de confessioneele groepen, wanneer zij binnen dit kader Inlandsche belangen en de Inlandsche ontwikkeling willen bevorderen, het I. E. V. en de V. C. niet tegenover, doch *naast* zich vinden. De Europeesche gemeenschap toch, zooals zij in deze groote groepen is georganiseerd, keert zich nòch tegen een koloniale politiek op Christelijken grondslag, nòch tegen den vooruitgang der Inlandsche bevolking op ieder gebied; doch alléén tegen *extremisme* en *overijling*. Met iedere groep, die zich daarvan vrijhoudt, kan zij samenwerken.

In dit verband leze men *De Loc.* (5/6, blz. 1, 23 en 32 „De jaarvergadering van de C. S. P."; 10/6, blz. 7 „De jaarvergadering van de I. K. P.), de *Java-Bode* (13/6 „De politiek van de I. K. P.), het *Soer. Hbl.* (10/6 „Het Congres der S. D. A. P. te Groningen"; 2de bl. „De Chr. Ethische Partij" en „Vergadering I. K. P."; 12/6 „De V. C. en Anderen") en de *Deli Crt.* (17/6, 2de bl. „Mr. Van Helsdingen en de V. C.").

Handelspolitiek.

Voor de Nederlandsche industrie zou het een ramp zijn indien zij uit Ned.-Indië werd verdrongen. De toevloed van goedkoope artikelen naar Indië uit Japan en in de toekomst uit Noord-China, moge uit algemeen oogpunt zijn toe te juichen, de vooruitzichten van den Nederlandschen export worden er niet rooskleuriger door. Onder die omstandigheden ontstaat er in sommige kringen een strooming, die op *een politiek van „vrijhandel of tarievenvoorkeur binnen het Rijk"* wil aansturen, maar daartegenover staan — naar het oordeel van *De Loc.* (7/6, blz. 31) — groote bezwaren. Ned.-Indië is in hoofdzaak een agrarisch land, dat in de gelukkige omstandigheden verkeert goederen te produceeren waaraan de wereld in het algemeen groote behoefte heeft, zooals bijv. thee, koffie, tabak, kina, palmolie, rietsuiker e.a. behalve dan nog minerale producten als petroleum, tin, enz. Onze handel en scheepvaart wortelen voor een groot deel in deze producten, en voor een der belangrijkste bronnen van onze Nederlandsche welvaart is het dus van het uiterste belang dat de Ned.-Indische producten hun positie op de wereldmarkt kunnen handhaven. Dat vereischt echter lage productiekosten, en wanneer wij nu door rijks-vrijhandel of voorkeur — die om effect te hebben beschermend naar buiten moet optreden — de geïmporteerde gebruiksartikelen der Indische bevolking (katoentjes, aardewerk, enz.) voor zoover wij die niet zelf leveren of in voldoende hoeveelheid kunnen leveren, duurder maken, dan beteekent dat hoogere kosten van levensonderhoud, hoogere loonen en hoogere productiekosten voor de Indische export-artikelen. Ergo slechtere kansen op de concurreerende wereldmarkt. Niet waarschijnlijk is, dat de industrie in ons land op den duur

in de totale Indische behoeften kan voorzien; vermoedelijk zou een prikkel ontstaan om onze industrie uit te breiden, waarbij de risico bestaat dat een toekomstig wellicht autonoom Indië eigen economische wegen zou willen bewandelen. Bovendien zou een politiek van vrijhandel remmend kunnen werken op de economische ontwikkeling van Indië, die juist door de open-deur-politiek na 1872 zoo snel in haar werk is gegaan. Een stelsel, dat onze eigen industrie op deze wijze zou bevoordeelen, zou den buitenlandschen concurrent belemmeren ten nadeele van den Indischen consument, ten nadeele ook van het algemeene handelsverkeer, daar invoer steeds tot uitvoer leidt, al probeeren vele landen dan ook om dit verloop met kunstmatige tariefmuren te stremmen. Vrijhandel binnen het Rijk zou moeten beteekenen de samenvoeging van Nederland en Indië tot één douanegebied, hetgeen moeilijk is, omdat beide gebieden verschillende tarieven hebben, die uit verschillende fiscale, economische en sociale overwegingen zijn voortgekomen. De Nederlandsche handel zou kans loopen in de achteruitgezette buitenwereld te verliezen wat hij wellicht in Indië mocht winnen. Ten slotte mag worden betwijfeld of dit tijdstip wel het gunstigste zou mogen heeten om van Indische zijde voor een Nederlandsch initiatief van dezen aard steun te verwachten, die toch noodig en wenschelijk zou zijn, ook al zou men het formeel daarbuiten kunnen stellen. *De Loc.* meent dan ook, dat het denkbeeld van vrijhandel binnen het Rijk als geneesmiddel voor onzen uitvoerhandel en industrie, ten eenenmale onaanvaardbaar is.

Wij vestigen de aandacht op de *Deli Crt.* (20/6 „De practijken in den Handel", Mr. J. van Hoeve), *De Sum. Post* (19/6, 2de bl. „De hoofdvertegenwoordiger van de B. P. M aan het woord"), het *Soer. Hbl.* (12/6 „Alg. Commercieel Overzicht", B.; 14/6 „Soer. Weekoverzicht") en *De Loc.* (7/6, blz. 51 „Economisch Supplement"; 10/6, blz. 3 „Indische Mijnbouw").

De beteekenis van de Holl.-Inl. School voor den Inlander.

De „Persatoean Goeroe Hindia Belanda" heeft tegen de voorloopige stopzetting van *de uitbreiding der H. I. S.* en *van de Schakelschool* een brochure het licht doen zien onder den titel „De H. I. S. in Gevaar" (*De Loc.* 6/6, blz. 18). De P. G. H. B. meent aangetoond te hebben, dat er geen reden is, de uitbreiding stop te zetten. E. e. a. wordt nader geformuleerd als volgt: 1. Gezien de ontwikkeling van Ned.-Indië in de laatste twee decennia, waarvan het H. I. O. beslist de grondslag is geweest, mag de omzetting van de 1e klasse school in de H. I. S., waarvan de drijfveer is geweest tegemoetkoming aan den drang der Indonesische bevolking naar meerdere kennis, een welgeslaagde proef genoemd worden 2. Hoewel de H. I. S. ook in de toekomst als algemeene volksschool niet in aanmerking komt, en nu reeds als kweekplaats voor personeel in 's Lands diensten in belangrijkheid begint te verminderen, zal zij in ettelijke jaren als basis voor verdere studie steeds noodzakelijk blijven. 3. Gezien de millioenen bevolking van Ned.-Indië, is een pl.m. 200 tal bestaande H. I. Scholen lang niet voldoende om aan den steeds toenemenden drang naar verdere studie en meerdere ontwikkeling onder de Landskinderen tegemoet te komen. 4. Stopzetting van de uitbreiding van het H. I. O. zal onder de tegenwoordige verhoudingen derhalve beteekenen: den drang van 't volk naar verdere ontwikkeling stuiten en is dus een onverantwoordelijke daad. 5. Verbetering van het H. I. O. binnen het raam van 't bestaande stelsel ter verkrijging van een beter onderwijskundig rendament is nog steeds mogelijk en is thans op grond van het door de H. I. O. C. verkregen cijfermateriaal zelfs urgent, om het daaruit gebleken groote verloop tot het minimum te beperken en om een beteren grondslag te leggen voor verdere studie. 6. Waar het H. I. O. als eindonderwijs blijkens het rapport van de H. I. O. C. een productie van Klein-ambtenaren geeft, die de behoefte van Overheid en Westersch bedrijfsleven overtreft, dienen ter voorkoming van werkloosheid maatregelen van regeeringswege genomen te worden, waardoor de abituriënten van de H. I. S een nuttig en werkzaam aandeel hebben in de Staatsgemeenschap. 7. Dat abituriënten van de H. I S. met de ontwikkeling van het voortgezet en middelbaar onderwijs op den duur niet meer kunnen rekenen op een volgens Westersch loonpeil bezoldigde positie en plaats moeten maken voor hooger opgeleiden is een normale toestand, die men in alle landen aantreft. 8. Waar de opzet van de Schakelschool is geweest, begaafde kinderen van de Inl. school der 2e klasse gelegenheid te geven voor verdergaande studie (Mulo, Technische school enz.) zal — gezien de afkomst dezer kinderen — zonder toekenning van ruime beurzen voor de verdere studie, de schakelschool haar doel moeten missen. 9. Uitbreiding en verdieping van het Inl. Onderwijs (Standaardschool en Volksonderwijs) is urgent, doch dit kan een afzonderlijk program vormen en mag in geen geval leiden tot stopzetting van het H. I. O.

In dit verband verdienen aandacht: het *Bat. Nwsbl.* (11/6 „De H. I. Onderwijscommissie"; 12 en 13/6 „Het onderwijsstelsel"), de *Java-Bode* (14 en 17/6 „Het Eindrapport der H. I. Onderwijscommissie") en het *Soer. Hbl.* (11/6 „De productie van het Westersch L. O."; 12/6 „Het suizende riet"; 13/6 „Het Onderwijs"; 14/6 „De Overheidsuitgaven voor Onderwijs in Indië").

II. Uit de Inheemsche en Maleisch-Chineesche pers.

In een beschouwing over het door de P. P. P. K. I. te houden Al-Indonesisch Congres wordt in *Darmokondo* van 1 Mei verklaard dat het congres zal zijn van en voor het gansche Indonesische volk en beschouwd dient te worden als een reactie op de daden der Hollandsche Regeering in Indië. Het zal alleen één leuze voeren: „de onafhankelijkheid van Indonesië" en zich „de nationaal Indonesische solidariteit" voor oogen stellen. Naar aanleiding van het optreden der Regeering tegen vereenigingen als S. K. B. I. en later de P. N. I. verwacht schrijver dat elke vereeniging die de onafhankelijkheid van Indonesië nastreeft, hetzelfde lot zal ten deel vallen. Hij zinspeelt dan op de rekbaarheid van de beteekenis van eenige strafwetartikelen, welke op politieke vereenigingen en acties betrekking hebben. Naast de economische en sociale punten acht schrijver het van belang dat het congres den koers der politiek duidelijk stipuleert. De te nemen resolutie zal wel niet veel van die van het All-India-congres verschillen.

In het nummer van 10 Mei van hetzelfde blad wordt het verslag geplaatst van de door B. O. afd. Solo in samenwerking met andere afdeelingsbesturen gehouden vergadering en van de daarop aangenomen motie. Deze bevat de verklaring dat het voortbestaan der Javaansche rijken noodzakelijk is; dat het bestuur in de beide Vorstenlanden niet meer aan den tegenwoordigen tijdgeest beantwoordt; dat in het Solosche zelfbestuur een volksvertegenwoordiging moet komen; dat de leden van de vertegenwoordiging door verkiezing uit alle bevolkingsgroepen moet worden aangewezen; dat, indien een verkiezing nog niet mogelijk is, een benoeming moet plaats vinden uit door vereenigingen en groepen aanbevolen candidaten; dat de bevoegdheden van het college in overeenstemming moeten zijn met de wijze van benoeming.

Het Mal.-Chineesche blad *Keng Po* van 5 Mei merkt in verband met de bezuinigingsplannen van de Regeering en het daarmee gepaard gaande voornemen om de belastingen te verhoogen op, dat natuurlijk weer het volk, de kleine man, als destijds tijdens het regiem van den G.-G. Fock, de dupe er van zal worden. Schrijver beschrijft dan de moeilijkheden waarin de menschen van het platteland t.o.v. hun belastingplichten thans reeds verkeeren. Er zijn voor de Regeering nog andere wegen om de begrooting te doen sluiten: 1e men verlage de salarissen van ambtenaren, die meer dan f 500 verdienen; 2e. belastingverhooging geschiede alleen t. a. v. menschen die boven de f 300 inkomen genieten; 3e. de verlofsalarissen voor Indo-Europeanen, die louter uit genoegen een reis naar Europa maken, moeten worden ingetrokken en ten slotte late men geen importkrachten meer komen. In Indië zijn genoeg goedkoopere arbeidskrachten te vinden.

Inzake het vraagstuk der beperking van de productie van rubber en thee in Indië ten einde de gedrukte prijzen weder te doen stijgen, neemt de redactie van het tijdschrift *Timboel* in het nummer van 16 Mei op ondubbelzinnige en krachtige wijze stelling tegen het laten meedoen door de inheemsche planters aan de voorgenomen restrictie.

Bij wijze van inleiding zegt het betreffende artikel: „De producten thee en rubber dalen geregeld in prijs op de wereldmarkt. Het aanbod van deze goederen is grooter dan de vraag er naar; vandaar de mindere waardeering, die zich in de lagere prijzen uitspreekt.

De laatste maanden zijn de Europeesche bladen vol telegrammen die berichten dat de Europeesche belanghebbenden naar middelen zoeken om het aanbod van deze, grootendeels Oostersche, producten te verminderen. Men wenscht een kleinere productie dezer goederen om de rentabiliteit van de kapitalen in de voortbrenging ervan gestoken, te waarborgen.

In de Westersche economie gaat het nu eenmaal om de winst en niet om de voortbrenging als zoodanig (de voorziening in de behoeften der menschheid).

Men wil nu internationale overeenkomsten treffen om productie-beperking te bevorderen; *dat* is de manier der Europeesche economie om het aanbod met de vraag naar goederen in overeenstemming te brengen. Een groot verbruik bij lage winst is niet gewild; een minder omvangrijke consumptie en productie, maar hoogere winst is veel welkomer. Maar toch — het klinkt als een zot sprookje — heet het dat koloniën noodig zijn om de wereldwelvaart te vergrooten. Aan het onnoozele publiek wordt verzocht te begrijpen dat daarmede de voorziening in de wereldbehoeften bedoeld is, maar zelf bedoelt men de winst voor enkele of vele Europeesche geldmagnaten of aandeelhouders.

Nu willen die beleggers van gelden een internationale regeling treffen om de voortbrenging van thee en rubber te beperken, hetzij door gedurende een bepaalden tijd de productie stop te zetten, dan wel door voor elk productiegebied een bepaald jaarlijksch kwantum vast te stellen van het voort te brengen product. Deze beperking der voortbrenging doet de voorraden slinken, ontneemt den Amerikaanschen koopers de gelegenheid door traag koopen de prijzen te drukken; de vraag wordt naar verhouding grooter en de prijzen stijgen.

Bij de thee zal dat gemakkelijker gaan dan bij de rubber, de theecultuur is een minder primitief bedrijf dan die van de rubber; voor de fabriekmatige bereiding van thee is een vrij gecompliceerd, kapitaalkrachtig bedrijf noodig. Deze bedrijven worden bijna uitsluitend door het Westersche kapitaal gefinancierd; wel is een deel van de *aanplant* van de thee in Indonesische handen, doch voor den afzet van het geproduceerde blad zijn zij aangewezen op de Europeesche fabrieken, die het blad voor den handel bereiden. Bij de thee geschiedt beperking der productie (van het verbruiksartikel) buiten den Indonesiër om en grootendeels ten zijnen koste. De restrictie beteekent in deze cultuur op Java vooral uitschakeling van den opkoop der bevolkingsthee.

Bij de rubbercultuur is dit alles anders, daar het voor circa 50 % een zuiver Indonesisch boerenbedrijf is. Dit inheemsch bedrijf heeft zich aan de snelle prijsdaling aangepast, is van hoofdbedrijf met gehuurde arbeidskrachten een familie- en door afwisseling met voedselteelt, een aanvullend seizoen-bedrijf geworden. Dat is zijn economische kracht."

Daarna wordt uitgelegd hoe de situatie voor de Europeesche rubberplanters geheel anders is, door de veel hoogere productiekosten, waardoor het bedrijf niet meer rendabel wordt als de rubberprijs beneden een zeker punt daalt, waarna verder gezegd wordt:

„Nu overweegt men voor deze rubberbeperking samenwerking met den Indonesischen boer, van wien men bij de theerestrictie (waar men dien boer in zijn macht heeft) géén notitie neemt. Men wil den Indonesiër voor deze restrictieplannen winnen, zelfs van zijden waar men dit allerminst van verwachten zou.

Bij de rubber heeft, in tegenstelling met de situatie in de thee, de Indonesische bevolking de decisie in handen en al zouden heele stoeten van propagandisten van uitheemschen landaard het land rond trekken, veel succes belooft zulk een actie niet. De vogelaar kan fluiten, geen Indonesische vogel mag zich naar den lijmstok laten lokken.

Wat toch is het geval? Laat de Indonesische rubberboer zich thans „in alle vrijheid" vinden voor productiebeperking, dan wordt hij op den duur het kind van de rekening. De hoogere prijzen zullen hem ook wel ten goede komen, maar in het gunstigste geval beduidt dit o.i. voor den Indonesischen boer een *tijdelijk* voordeel".

Verder zegt de schrijver nadrukkelijk te willen waarschuwen tegen Gouvernementssteun aan de gesignaleerde propagandatocht, wijst er op dat de Inheemsche rubbercultuur zich in den loop der jaren ongemerkt en geleidelijk heeft uitgebreid tot haren tegenwoordigen grooten omvang, een omvang, die volgens schrijver funest is geworden voor de Europeesche cultuur, zoodat het daarin gestoken kapitaal feitelijk al reeds als verloren beschouwd moet worden. De huidige positie der Europeesche cultuur typeert hij in de volgende bewoordingen:

„Zoo wandelt de Westersche rubber hier te lande rond in de onplezierige positie van den veroordeelde met den strop om de hals en de scherprechter, dat touw secuur vasthoudende, achter zich aan. De strop, dat is de Inlandsche rubbercultuur en de Amerikaansche verbruiker houdt het eind in zijn hand. Dien mede-Westerling en broeder-in-het-kapitaal te verbidden, dáártoe pogingen te doen, zal de Europeesche rubber-aandeelhouder wel niet pro-

beeren (ons kent ons); maar hij schijnt nu heil te verwachten van smeekbeden aan den strop, of die wellicht wil breken."

Het slot van het artikel en de conclusie luiden aldus:

„Inderdaad, er zijn hier enorme Indonesische belangen in het spel. Economische en politieke.

Wij hebben het hiervoren al een keer te kennen gegeven: men moet ons niet voor hardleerscher houden dan we zijn. Sinds jaar en dag preekt men ons nu voor dat de politieke zelfstandigheid, vrijheid, onafhankelijkheid van een volk zooniet direct evenredig is met, dan toch nauwste samenhangt met zijn economische kracht en zelfstandigheid.

En ziehier nu een gunstige kans, die zich opent om een der belangrijkste cultures van ons land, een der grootste uitvoerposten, in korten tijd te nationaliseeren, om als het ware eensklaps, een belangrijke stap naar de economische zelfstandigheid te doen, waarmede we ook de politieke vrijheid naderen. Zouden we dien kans dan om een tijdelijk, schijnbaar en klein gewin vergooien?

Het is bekend dat de heer Marinus (intusschen overleden — Red.), gevolmachtigd vertegenwoordiger van het Europeesche rubberkapitaal, geen plan heeft, pogingen te doen om zelf de Inheemsche rubberplanters te bereiken of door zijn lasthebbenden te doen bereiken. Het oordeel over de mogelijkheid de rubberproduceerende Indonesiërs zoodanig te influenceeren dat zij, al zouden ze niet aan de rubberrestrictie deelnemen, toch tenminste de rubbervoortbrenging niet uitbreiden, wil hij aan de Regeering en Haar organen laten. De verwezenlijking, het overredende beïnvloeden van de bevolking, ten einde een uitbreiding van haar rubberproductie te voorkomen, wil hij aan diezelfde regeeringsorganen, i. c. dus aan het B. B. en aan den Landbouwvoorlichtingsdienst opdragen.

Maar daar *zijn* de Regeering en Haar organen *niet* voor, om zulke opdrachten uit te voeren.

Mocht zij zich in deze zaak echter onverhoopt partij stellen, voor dat geval roepen we onze nationalistische medestanders op om, binnen de grenzen der wet, met alle middelen den nationalistischen invloed tegenover dien der Regeering te stellen. Ons inziens zal daarbij niet slechts een schriftelijke verbreiding onzer inzichten door middel van de nationalistische pers in het werk moeten gesteld worden, doch ook de mondelinge propaganda niet achterwege mogen gelaten worden. Het recht om, zoo de Regeering aan de bevolking aanraadt haar tap *niet* uit te breiden, daar onzen tegengestelden raad tegenover te plaatsen dat wèl te doen en dien nadrukkelijk te *motiveeren*, dat recht kan de Regeering ons niet ontzeggen".

In *Sipatahoenan* van 14 Mei, zegt een schrijver het vreemd te vinden dat, niettegenstaande veel Indonesiërs met betere papieren, ja zelfs met een einddiploma H. B. S. naar de betrekking van adj.-administrateur bij de Volkscredietbank te Poerwakarta hadden gesolliciteerd, hiervoor toch een Europeaan met z.g. klein-ambtenaars-examen in aanmerking werd genomen. Hij vraagt wat men dan toch als maatstaf heeft gebruikt, ontwikkeling of ras. Dat kan — zegt hij — aanleiding geven tot ontevredenheid.

De redactie van *Bahagia* van 2 Mei zegt aangaande het onderwijs in Indië dat dit absoluut Westersch is; het wordt gegeven door onderwijzers uit het Westen, dan wel Westersch opgevoed. Deze laatsten worden slechts onderwijzer voor hun bestaan, maar geenszins uit Oostersch nationale gevoelens. Geen wonder dat hun leerlingen soms van de rasgenooten vervreemd raken en niet standvastig van gemoed zijn, met als gevolg verkeerd levensinzicht en dito gemoedsleven, dat dikwijls tot allerlei slechte dingen aanleiding geeft, als concurrentie, non-coöperatie en zelfoverschatting. Rabindranath Tagore zeide al dat het Westersch onderwijs den mensch slechts Westersch doet denken en voelen. Om hierin verbetering te brengen moet men vooral de opvoeding op den voorgrond stellen, die de massa thans over het hoofd heeft gezien en het huidige onderwijs van aard doen veranderen, vooral wat betreft het onderwijs in de eigen taal, kunst en litteratuur. Op dit oogenblik kent men de groote waarde niet van de eigen cultuur. Dit komt doordat men niet over kennis beschikt van de eigen taal.

Oost- en Westindisch literatuuroverzicht.

De Redactie van tijdschriften, welke in deze rubriek worden opgenomen, worden uitgenoodigd de bladen rechtstreeks te zenden aan den redacteur van deze rubriek, Obrechtstraat 163, 's-Gravenhage. Hetzelfde geldt voor uitgevers, die hun boeken in dit overzicht wenschen vermeld te zien.

Algemeen Landbouwweekblad voor Ned.-Indië

Nr. 49 van 7 Juni: Ledger-zaailingen en grondbewerking, door M. van Boecop. — Java citronella olie, door S. M. Latif (Naar aanleiding van het geschrift: „What about the future of Java Citronella Oil", door de N.V. Handel Mij „Stille Zuidzee" te Amsterdam. Er is een daling van prijzen en achteruitgang van aanplant te bespeuren). — De onvolprezen Björklundverstuiver (uit het Soer. Handelsblad). — Gunstiger aspect voor de koffiemarkt. — Een interessant boekje over rubberarealen en de productie (nl. Estate and Native Plantation Rubber in the Middle East, bij H. N. Whitford, New York 1930).

Chung Hwa Hui Tsa Chih

Orgaan van de Chineesche vereeniging Chung Hwa Hui. In het Juni-nummer lezen wij een bijdrage van Siem Bing Hoat: Het Chineesch kapitaal in Indonesie (90 % van den binnenlandschen handel op Java is in handen van de Chineezen).

Europeesch Export Extract

In het Juli-nummer: Een schommellift voor mandentransport ten behoeve van de Banka tinwinning in Ned.-Indië.

Geneeskundig Tijdschrift voor N.-I.

Afl. 6 van 1 Juni: Bijdrage tot de kliniek der Beri-beri, door dr. W. C. Aalsmeer. 3. bloeddruk en vaattoon. — Over Urethrasteenen, door T. de Waard. — Bacterium dysenteria-Shiga-Kruse in het bloed lijdens het leven, door F. Bezemer. — Bijdrage tot de chirurgie van den sympathicus, door R. Brummelkamp. — De framboesia-bestrijding in Mandar (Celebes) van 1925—1929, door dr. L. Kaiser. — Scabies crustosa s. Norvegica, door S. L. Brug, dr. J. Haga, R. v. Joost en prof. J. Verbunt. — Over de verhouding tusschen huisrat en rioolrat, te Batavia en over de bestrijdingsmogelijkheid van deze laatste, door W. V. van Heurn. — Chineesche letterproeven voor de bepaling van de gezichtsscherpte, door Sie Boen Lian.

De Hollandsche Revue.

van 15 Juli nr. 14: De Internationale Koloniale Tentoonstelling te Parijs. De deelneming van Ned.-Indië. — Een congres van „Oost en West". Indië en..... Bergen op Zoom. — Congo-negers en Papoea's. Een brief van Pater Vertenten. — Uit het Indische Bergland. De ontdekking van een nieuwen krater (in de Preanger).

De Indische Mercuur

van 16 Juli, nr. 29: Arbeidswetgeving in Ned.-Indië, inzonderheid met het oog op de Oostkust van Sumatra, door B. Alkema besproken door F. J. H. Cowan. — Een cultuurproef uit den ouden tijd, door dr. H. C. Prinsen Geerligs.

Onze Aarde.

Afl. 7 van Juli: Een tocht naar Tandjong Api (Oost Celebes) door J. H. F. Umbgrove.

Nederlandsch archief voor Kerkgeschiedenis.

Julinummer: Eene bladzijde uit de kerkgeschiedenis van Essequibo, Berbice en Demerary, door dr. L. Knappert (aanvulling).

Ons Zeewezen

15 Juli: Van Sabang tot Merauke, door J. Blaauboer. — De Mailboot wacht niet, door H. Martinique. „Queen of the Caribbees", door W. J.

Politiek Economisch Weekblad

Nr. 42 van 16 Juli: Busken Huet's visie op onze koloniale historie, door H. A. Ritter (Uit: Het land van Rembrand, 2de deel, 2de stuk). — Creoolsche Brieven III.

De Planter

van 14 Juni, nr. 460, behandelt: Een algemeen Pensioenfonds.

Tectona.

Mei-Juninummer: Ch. S. Lugt, ten afscheid (met portret). — De dienst der wildhoutbosschen op Java en Madoera, door Ch. S. Lugt. — (voordracht op 22 Maart te Djocja). — Brand in gebergtebosch, door dr. D. Burger. — Stamtafels, door W. E. Wolf von Wülfing. — Malariabestrijding door rivieroverbebossching, door ir. A. C. Bakhoven. — De inrichting der Wildhoutbosschen, door ir. J. H. de Haan. — Internationale samenwerking op Boschbouwkundig gebied, door dr. R. Wind. — Het internationaal congres van Boschproefstations te Stockholm in Juni 1929, door A. Th. J. Bianchi.

Tropisch Nederland

Nr. 6 van 14 Juli: Van Pasar Ikan naar Zee, door J. H. Y. S. — Wichelen bij de Dajaks aan de Barito, door H. F. Tillema. — Curaçaosche problemen. Oververbinding en havenverbetering, door C. K. Kesler (de Koningin Emmabrug tusschen Punda en Otrabanda heeft 42 jaren dienst gedaan en is door het gouvernement overgenomen. Voor het bouwen van een nieuwe brug over de haven is een post van twee millioen op de ontwerp-suppl. begrooting geplaatst). — De zending en de beschaving in Indië, door prof. dr. A. W. Nieuwenhuis. VI.

West-Indische Gids.

Een dubbelnummer Juli-Aug.: Merkwaardige gevelsteenen te Amsterdam, door C. K. Kesler (met drie afdeelingen, waarvan een „'t Sernaemse Kofivat" in de St. Nicolaasstr. 58 en „'t Eylant Curacou" Rapenburgerstr. 47). — De verrassing van Willemstad. II, door mr. B. de Gaay Fortman (alle beschouwingen over dit trieste onderwerp zijn in dit overzicht vastgelegd). — Dr. Constantijn Hering en Christiaan Johannes Hering, door Fred. Oudschans Dentz (de eerste, de grondlegger van de Homoeopathische geneeswijze in Amerika, een pionier in Suriname. De tweede, zijn zoon, die veel wetenschappelijken arbeid in Suriname heeft verricht. Met drie afbeeldingen). — Geschiedenis van de Ned. Bovenwindsche eilanden in de 18e eeuw, door prof. dr. L. Knappert. Hoofdstuk IV. — Sinaasappelen-cultuur in Suriname, door J. A. Liems. II. (een deskundig pleidooi voor de aanmoediging dezer cultuur). — Fransch Guiana, door Sn.(elleman). Bespreking van Le Domaine colonial Français. — Boomen en hout, door Sn(elleman). Bespreking van het rapport Pfeiffer. — Rede door den Gouverneur van Curaçao op 13 Mei 1930 ter opening van de zitting van den Kolonialen Raad.

ZENDINGS- EN MISSIEBLADEN.

Medische Nood. Orgaan van de Vereeniging Simavi. Nr. 2: Jaarverslag over 1928 en 1929. — Het nieuwe zendingsziekenhuis te Poerwokarta. — In Suriname's Boschland, door H. M. Bielke (Op een verwijderden post in het Marowyne district arbeidt sedert eenige jaren, onder groote ontberingen en hevige koortsaanvallen de heer H. Zangen, in dienst van de Herrnhutters staande). —

Bijdrage tot de kennis van het opiumvraagstuk, door dr. A. de Mol van Otterloo.

Tijdschrift voor Zendingswetenschap. Mededeelingen 74ste deel, 2de stuk: Geschiedenis der zending op het eiland Halmahera, door A. Hueting. — De ontworpen huwelijksregeling voor Inlandsche christenen, door D. Crommelin. — Overzicht van het zendingswerk in Ned. Oost- en West-Indië, door Joh. Rauws.

De Macedonier. Juli: De Bazeler-Zending op Borneo, door D. Pol.

BOEKENSCHOUW.

De toonkunst bij de Madoereezen, door J. S. Brandts Buys en A. Brandts Buys—van Zijp. Kolff en Co. f 7.50.

Geneeskundig jaarboekje voor Ned.-Indië 1930. Kolff en Co. f 5.—. Een onmisbaar vademecum voor den geneesheer in Ned.-Indië, waarin tevens een volledige adreslijst van geneesheeren in Ned.-Indië.

Verborgen Angels. West-Indischen roman, door Ivans. Daamens Uitg. Mij. f 1.50.

Suriname

In *„De West"* van 10 Juni een interessant artikel onder het hoofd: *„Wetenschappelijk bezoek per vliegtuig."*

„Omstreeks 22 Juni is hier een illuster gezelschap te wachten in een der fraaie commodore-vliegtuigen van de Nyrba Line.

Deze maatschappij, die door haar luchtverbindingen reeds zooveel deed om de twee Amerika's tot elkander te brengen, zal nu met het commodore-vliegtuig Argentina, een commissie rondbrengen, welke tot doel heeft een fotographische en aardrijkskundige verkenning van West-Indië en de Oostkust van Zuid-Amerika.

In de commissie hebben zitting geleerden van naam behoorende tot de Amerikaansche National Geographic Society. Zij bestaat o.m. uit Dr. Frederich Simpich, mede-redacteur van de National Geographic Magazine, Jacob Gayer, stafphotograaf van genoemde vereeniging, en Albert W. Stevens, luchtfotograaf van internationale vermaardheid....

Het gezelschap zal op tal van plaatsen stoppen en ook menige tocht naar het binnenland ondernemen. Het doel is een verkenning van de luchtlagen, de weerkundige gesteldheid, de aardrijkskundige ligging der verschillende landen gelegen aan de Nyrba-route tot Buenos Ayres, nader te leeren kennen in het belang van de veiligheid van het verkeer.....

Onder de binnenwaartsche verkenningen zal behooren een onderzoek van het gebied der Orinoco en de Amazone delta, streken, die weinig bekend zijn en wegens hun aardrijkskundige gesteldheid moeilijk bereikbaar.

De tocht gaat allereerst langs de Amerikaansche kust tot Miami, dan naar Havana, de West-Indische eilanden. Dan zijn aan de beurt de hoofdsteden der drie Guyana's, waarna verder gevlogen wordt naar Para in Brazilië....

Het is niet waarschijnlijk dat zij een aparte verkenning zullen ondernemen in het Surinaamsche binnenland".....

Tot zoover *„De West"*. De laatste mededeeling is zeer jammer. Met het oog op de grensafbakening tusschen Brazilië en de Guyana's zou deze verkenning van groot belang zijn.

***

In hetzelfde nummer van *„De West"* een artikel over vrije immigratie, waarover wij in het Koloniaal Weekblad meermalen hebben geschreven. De redacteur van „De West" heeft met den Agent-Generaal, den heer A. C. Noordhoek Hegt een onderhoud gehad:

„Onder de overwegingen waarom de huidige Agent-Generaal de vrije immigratie zoo krachtig mogelijk wenscht te bevorderen geldt ook deze, dat, volgens zijn opvatting den arbeider een minimum dagloon onder alle omstandigheden moet worden gegarandeerd, terwijl de praktijk in Suriname tot dusver is, dat (behoudens bij zoogenaamd compagniewerk) de aanspraak op het loon eerst ontstaat wanneer een zekere hoeveelheid werk geleverd is. Over deze kwestie is het laatste woord nog niet gesproken. In Suriname — en ook wij meenen, dat voor die opvatting veel te zeggen is — is men van oordeel, dat het fatale gevolgen zou hebben indien de eisch van werklevering vooraf, wordt losgelaten."

In grove trekken denkt de Agent-generaal zich de regeling van de vrije immigratie als volgt:

„Men kan twee wegen volgen:

1e. Men kan werven op den huidigen voet, alleen die *arbeiders* welke *benoodigd* zijn voor *contractarbeid* op de onderneming, en het surplus op den voet van de vrije emigratie als onder 2e. bedoeld;

2e. Of men richt de heele werving op een *vrije emigratie,* dat is een emigratie waarbij de aangeworvenen zich enkel verbinden tot een gaan naar Suriname voor den tijd van ten minste vijf jaar, met recht op terugvoer. In Suriname zullen de immigranten, na eenigen tijd gelegenheid te hebben gehad om zich te oriënteeren, dan zelf moeten beslissen in welke richting zij zullen gaan:

a. Een werkcontract onder poenale sanctie te sluiten voor ten hoogste drie jaar, op een sociaal minimumloon van bijvoorbeeld vijftig cent per dag;

b. Gaan werken als vrije arbeider in vasten dan wel is lossen dienst van eene onderneming, onder de gebruikelijke voorwaarden;

c. Zich als kolonist vestigen op een der nederzettingen, onder leiding van zooveel noodig van het Bestuur, in welk geval zij in den beginne moeten kunnen rekenen op verschillende faciliteiten en financieelen steun;

d. Op andere wijze, te zijner keuze, in zijn levensonderhoud te voorzien".

***

Er komt nog meer wetenschappelijk bezoek in Suriname, dan hiervoren staat. *„De West"* van 13 Juni verneemt n.l. dat Prof. Morton Kahn, die dezer dagen in de Vereenigde Staten in het huwelijk treedt, zijn huwelijksreis zal maken naar Suriname. Hij zou hier 16 Juli aankomen en met zijn jeugdige gade ongeveer drie weken in Suriname vertoeven.

Prof. Morton Kahn is reeds eerder in Suriname geweest. Men zie in *„De West-Indische Gids"* van Februari 1930 een bespreking van een zijner geschriften over Suriname.

Hij is niet de eerste Amerikaansche geleerde, die op reis naar Suriname zijn vrouw medeneemt. Dat deed eenige jaren geleden John W. Vandercook. Zie zijn in 1926 bij Harper Brothers verschenen boek: *„Tom-Tom"*, in *„De West-Indische Gids"* van Juli-Aug. 1927 besproken door C. H. de Goeje. Ook Prof. Melville J. Herskovits nam zijn vrouw mee. Zie zijn artikelen in *„De West-Indische Gids"* van Januari 1929 en Januari 1930. En de dames zagen er niet tegen op mede het binnenland in te gaan.

***

„De West" van 20 Juni schrijft dat in Nederland door eigenaren van koffie-ondernemingen in Suriname een stap is gedaan om te komen tot samenwerking in de huidige moeilijke tijden, speciaal wat de verkoop van het product betreft, waardoor de onderlinge concurrentie tusschen producenten vermeden wordt.

Er werd een commissie benoemd bestaande uit de heeren van Aalst, Arntz, J. D. Fernandes, William Knottenbelt om de zaak nader te bestudeeren en daarna een voorstel te doen, ten einde tot de gewenschte samenwerking te komen en tevens maatregelen te beramen om financieele hulp te verleenen waar dit noodig mocht blijken.

***

In hetzelfde blad lezen wij:

„Britsch Guyana heeft een verordening afgekondigd, waarbij de invoer van fruit en groenten verboden wordt, ten einde te voorkomen dat de vruchtenvlieg in het land wordt gebracht.

Een partij Surinaamsche sinaasappelen, met de Prinses Juliana te Georgetown aangevoerd, werd met veel moeite nog toegelaten. Het invoerverbod geldt vrijwel over de geheele lijn wat versch fruit en groenten betreft. Van bananen is de invoer niet verboden.

Voor Suriname is dit wederom een tegenvaller, daar nogal wat Surinaamsche artikelen hun weg vonden naar onze buren, waar het kleine landbouwbedrijf nog niet de ontwikkeling heeft als bij ons. Als eenige troost staat daartegenover een toenemende uitvoer naar Curaçao, met kans dat door een goede verbinding de afzet daarheen nog belangrijk kan toenemen."

***

H. M. de Koningin heeft een belangrijke gift geschonken aan het bestuur der vereeniging „Suriname", ten behoeve van het door die vereeniging opgerichte „Ondersteuningsfonds".

***

Aan de N. R. Crt. van 30 Juni, Av. bl. A. ontleenen wij het volgende over de zending der Broedergemeente in Suriname:

Blijkens het jaarverslag over de Zending der Broedergemeente in Suriname bedroegen de inkomsten over 1929: f 478.634 en de uitgaven f 520.977, zoodat er een nadeelig saldo is van f 42.343 (vorig jaar f 24.131).

De staat en statistiek van dezen arbeid wijst aan, dat het zielental der 7 stadsgemeenten totaal bedraagt 17.200; dat der 9 gemeenten en predikplaatsen in de districten 10.800; dat der 5 Boschlandgemeenten totaal 3106; dat der Britsch-Indische gemeente 542; dat der Javaansche gemeente 182. Samen 31.830.

Het kinderhuis te Saron telt 87 leerlingen.

Het Prot. Melaatschengesticht te Bethesda heeft 74 patiënten. Elf Zondagsscholen worden bezocht door 1192 leerlingen met een personeel van 52. Twee cursussen ter opleiding van evangelisten voor de Boschlandzending tellen 10 deelnemers.

In de stad Paramaribo zijn 9 scholen met een personeel van 76 en 2559 leerlingen; in de districten 19 scholen met 37 leerkrachten en 1608 leerlingen; in het Boschland 14 scholen met 16 leerkrachten en 530 leerlingen. Elf Fröbelklassen tellen 879 leerlingen met 22 leerkrachten.

Het totaal aantal Europeesche krachten bedraagt 56; het aantal inlandsche 209.

Curaçao

Het Papiamentsch.

Wij ontvingen een ingezonden stuk van mr. Weitjens, lid van het hof van justitie in Curaçao. Wij plaatsen het gaarne als een Curaçaosche stem, die wij in ons blad nu niet zoo heel dikwijls kunnen laten hooren. De plaatsing beteekent echter niet instemming met den inhoud. De vraag is bij ons opgekomen of het slot van het stuk niet beter in een Curaçaosch blad zou geplaatst zijn, omdat het schijnt te gaan tegen „beschouwingen", die in Nederland waarschijnlijk in de kringen onzer Curaçaosche lezers niet plegen gemaakt te worden. Wanneer de schrijver het heeft over de nuttige leerschool voor het Engelsch op de bovenwindsche eilanden en het onnoodige van de kennis van het Papiamentsch voor een prettig leven in Curaçao, vragen wij ons toch even af, of in deze „beschouwingen" niet te veel op het individueel en te weinig op het algemeen belang nadruk gelegd wordt. Wellicht wil mr. Schalkwijk nog iets antwoorden, wanneer hij in de slotwoorden een tekort aan waardeering voor den op zijn aanstichting in het leven geroepen, zoo nuttigen, leergang meent te beluisteren.

Mr. Weitjens dan schrijft:

„In nummer 21 van het Koloniaal Weekblad van 22 Mei 1930 treft men de opmerking, dat Neder-

landsche juristen van sollicitatie naar het lidmaatschap van het Hof van Justitie in Curaçao in het bijzonder zouden worden teruggehouden door hunne bezorgdheid voor het Engelsch als rechtstaal op de Bovenwindsche Eilanden. Het K. W. vindt het eigenaardig, dat deze bezorgdheid voor het Engelsch grooter bezwaren schijnt te hebben dan die voor het Papiamentsch.

Deze schijn bedriegt. Het is niet aan te nemen, dat universitair gevormde individuen de mogelijkheid, misschien de verplichting, om in Curaçao Papiamentsch te leeren, een prettiger of een minder onaangenaam vooruitzicht zouden vinden dan de kans om tijdens een verblijf op de Bovenwindsche Eilanden de Engelsche taal machtig te worden of zich daarin verder te bekwamen.

De Engelsche taal is eene der aantrekkelijkheden van de Bovenwindsche Eilanden. Bijna ieder jurist vraagt spontaan een verlengd verblijf op de Bovenwindsche Eilanden, als zijn jaar verstreken is, en de omstandigheid, dat men bij een langer verblijf beter op de hoogte meent te komen met het Engelsch, wordt bij navraag gewoonlijk als de reden van dit feit opgegeven, hetgeen ook zeer aannemelijk is. Men behoeft voor de gezelligheid of uit juridische belangstelling waarlijk niet te gaan verblijven op een eiland met een paar duizend inwoners, vrijwel uitsluitend bereikbaar met een ouderwetsch zeilvaartuig.

Het Papiamentsch is integendeel eene schaduwzijde van een verblijf in Curaçao, indien men tenminste verplicht is, zijn aandacht aan dit taaleigen te wijden, vooral voor iemand, die van plan is, na een betrekkelijk korten tijd in West-Indië, in eene andere omgeving terug te keeren.

Een kortstondig, verwarrend contact met een idioom, dat slechts in zéér kleinen kring wordt gesproken, en dat tot dusverre, in weerwil van de menigmaal blijkende aanhankelijkheid van Papiamentsche genooten voor hun taaleigen, geen enkel stuk litteratuur heeft voortgebracht, is een last, die slechts enkelen, op grond van zeer bijzondere omstandigheden, op zich kunnen nemen.

Het Koloniaal Weekblad waarschuwt ertegen, Aruba „ook in dit opzicht" niet te laten verengelschen. Deze waarschuwing, gelanceerd in verband met de onmiddellijk voorafgaande bemerking, dat juristen meer bezwaar hebben tegen het Engelsch dan tegen het Papiamentsch, gaat blijkbaar uit van de stelling, dat het belang van het Papiamentsch op het eiland Aruba in vergelijking met dat van het Engelsch vermindert. Dit is juist. Men kan het zelfde zeggen ten aanzien van Curaçao, met de toevoeging, dat in Curaçao behalve het Engelsch, ook het Nederlandsch in aanzien wint.

Sinds de vestiging van de Anglo-Dutch staat een belangrijk gedeelte van de Curaçaosche bevolking vreemd tegenover het Papiamentsche taaleigen. Met Nederlandsch en (of) Engelsch vindt men in den kring van de petroleumindustrie c.a. zijn weg.

De Curaçaosche upper ten, hoffelijk van nature, is genoeg talen machtig om met zijn vrienden te kunnen verkeeren in een taal, die wederzijds begrijpelijk is. Een Curaçaoenaar van goeden huize heeft niet de minste moeite met Nederlandsch en Engelsch en hij gaat er, zelfs op verzoek van den een of anderen leergierigen Hollander, niet gemakkelijk toe over, met dezen of in diens tegenwoordigheid eene conversatie te voeren in het Papiamentsch.

In den kring van lagere ambtenaren begint men, naar het schijnt, steeds meer te beseffen, dat de beleefdheid wordt gediend door het gebruik van de Nederlandsche taal in de tegenwoordigheid van Nederlandsche mede-ambtenaren, en het gaat tot de zeldzaamheden behooren, dat een Hollandsche jongen — rarus in gurgite vasto — klanken om zich heen hoort fluisteren, waarvan hij de beteekenis niet kent.

Velen beginnen ook duidelijker in te zien, dat het verwerven en behouden van vakkennis allereerst noodzakelijk is, en dat het tijd vordert; het vereischt trouwens ook boeken, die in het Papiamentsch niet geschreven zijn.

Een en ander moge gezegd worden als tegengif tegen zoovele zelden gemotiveerde, en somtijds met ongezonde emphase voorgedragen beschouwingen, die uitgaan van de veronderstelling, dat niemand, in Curaçao prettig kan leven zonder het Papiamentsche gedeelte van Mr. Schalkwijk's cursus gevolgd te hebben; slechts bijzondere omstandigheden kunnen de studie van het Papiamentsch wenschelijk, misschien wel noodzakelijk maken."

Uit den Verren Vreemde

Het mandaat over Irak.

Er wordt iets moois gezien in de wijze waarop Engeland zijn Volkenbondsmandaat over Irak, het oude Mesopotamië, het land van Tigre en Euphraat, uitoefent. Het heeft aan dit land een Arabischen vorst bezorgd, koning Feisoel, die een bekwaam regeerder blijkt te zijn en die, door zijn verwantschap aan andere vorsten, goede kans geeft op vriendschappelijke buurverhoudingen. Het heeft de politiek naar buiten zoo gestuurd en gesteund, dat het Irak op eigen beenen durft te laten staan en gaan. Het wil het aldus herstelde rijk van de kaliefs van Bagdad in 1932 weer een plaats laten innemen in de rij der onafhankelijke staten, en tevens onder de leden van den Volkenbond. Londen heeft aan Genève het voorstel gedaan om van zijn mandaat ontheven te worden en Irak voor te dragen voor het Volkenbondslidmaatschap.

Uit Irak verneemt men blijken van instemming met dit plan, ja daar zijn er die er hoog over opgeven. Koning Feisoel, die momenteel in Europa reist, ijvert mee voor de verwezenlijking ervan.

Toch bestaat er in het land zelf ook oppositie tegen dit streven. Geleidelijk dringt naar buiten door, dat de Irak-nationalisten volstrekt niet ingenomen zijn met de onafhankelijkheid zooals deze nu wordt opgezet. Hetgeen men verneemt doet aan Britsch-Indië en Egypte denken, en voor den buitenstaander is 't moeilijk te beoordeelen, in hoever datgeen wat de nationalisten aan de Britsche politiek verwijten op redelijke gronden berust, dan wel door extremistische laatdunkendheid en overdrijving wordt ingegeven.

Engeland heeft bij het voorstel der onafhankelijkheid een voorbehoud gemaakt: de drie basissen voor den vliegdienst in Irak zullen Groot-Brittanië blijven toebehooren. Hierdoor kan, volgens de tegenstanders van het Britsch—Iraksche overeenkomst-ontwerp, Londen den gang van zaken blijven beïnvloeden, en beheerschen. Als dit de bedoeling niet is, wat is Engeland dan aan het behoud van deze drie dure instellingen gelegen?

Wat Irak heet, is samengesteld uit drie deelen. Het gebied met de groote haven Bassorah, daar wonen veel Indiërs, die onder den invloed van de Engelschen staan. Dan is er het eigenlijke land van de Iraksche bevolking, met de heilige plaatsen van het muzelmansche Chiisme: Kerbela, Nedjaf, Hille, deze weigert deel te nemen aan de verkiezingen voor de volksvertegenwoordiging, evenals aan elke andere uiting van de nieuwe politiek. Ten slotte het land van de Koerden, de Engelschen hebben deze weten te winnen voor de politieke instellingen en houden dit gebied te vriend, want daar liggen in Koerdistan de rijke petroleumbronnen. Elk van deze gebieden verlangt naar eigen autonomie. Deze wensch wordt levendig gehouden om de drie, waar noodig, tegenover elkander uit te spelen.

Irak heeft een volksvertegenwoordiging, maar, als men de bedillers mag gelooven, weten 85 van de 89 afgevaardigden dat zij hun zetel te danken hebben aan Britschen invloed.

Volgens de opvatting van die zijde, zou het prijsgeven van het mandaat ook geen daad van opoffering zijn. De Volkenbond is de mandaatgever en heeft als zoodanig contrôle op den mandaathouder. Londen zou liever vrij zijn, om zijn invloed ten opzichte van Irak naar eigen inzicht te bepalen en te regelen. Bij een vrij tractaat tusschen Groot-Brittanië en Irak zullen Engelsche officieren, raadgevers, ingenieurs, handelslui meer invloed kunnen uitoefenen dan onder de voorwaarden, die aan den mandaathouder gesteld zijn. Als de Britsche hooge commissaris Irak verlaat, vindt de Britsche gezant, die hem vervangen zal, er een sterke vliegmacht onder een Britschen generaal.

Londensche conferenties.

Het lijkt niet overbodig nog eens de beteekenis aan te geven van de conferenties, die elkander in Londen opvolgen, en die alle betrekking hebben op de verhouding met overzeesche gebied.

De onlangs gehouden bijeenkomst van koloniale gouverneurs, deed te Londen samenkomen alle opperste bestuurders van eenig gebied, waar ter wereld, dat onder Britsche vlag staat, en geen dominion is noch tot Britsch-Indië behoort. Zoo'n land kan een kolonie, een protectoraat, een mandaatgebied zijn, en de desbetreffende aangelegenheden ressorteeren onder den minister van Koloniën. De bijeenkomst had o. m. tot doel bespreken van algemeene onderwerpen, welke voor allen van belang kunnen zijn, het uitwisselen van gezichtspunten tot onderlinge leering, het behandelen van economische, agrarische, e. d. vraagstukken, die het moederland en de koloniën ten goede kunnen komen.

In Augustus zal de Imperial conference, de Rijksconferentie, weer zitting nemen. Daartoe komen de eerste ministers van de dominions samen, en is in Engeland ook een ministerie voor deze Rijksdeelen buiten Engeland gevormd, maar waarschijnlijk zal de Britsche premier Mac Donald zelf de conferentie leiden. De dominions beschouwen zich niet alleen als zelfstandige, maar zelfs als onafhankelijke deelen in het groote Rijksverband, waarin zij zich een plaats naast-, en *niet* onder Engeland toedenken. De bijeenkomst te Londen zal algemeene Rijksbelangen bespreken. Waarschijnlijk zal hiertoe ditmaal het streven behooren om het Rijk in zijn geheel door een tariefmuur te omgeven, doch tevens vrijhandel binnen dien muur te doen toepassen. De Britsche nijverheid ziet zich op de wereldmarkt door concurrentie verdringen, zij wil terrein behouden en winnen binnen het Rijksverband. Engeland heeft zooveel werkloozen, dat 't ook nog op andere middelen bedacht is om dit euvel te verhelpen, sluiting van de grenzen voor immigratie, met bevordering tevens van emigratie naar de overzeesche dominions, die een blanke bevolking hebben. Naar verluidt wil Zuid-Afrika op die Augustusbijeenkomst ook de kwestie aan de orde stellen, of een dominion, als 't zulks wenscht, vrijheid heeft uit de Britsche Rijksgemeenschap te treden, vraag, die de Hertzog-groep voor zich zelf bevestigend beantwoordt, in theorie wel te verstaan, want Z.-A. wil hierdoor niet de bedoeling tot een reeds-gewilde afscheiding uitspreken. In het algemeen kan men zeggen dat Engeland er op uit is den band met de dominions te verstevigen, terwijl de dominions den band juist zoo los als eenigszins mogelijk willen maken, met behoud alleen van de Britsche kroon en samenwerking voor eenige imperiale belangen als aanwijzing van samenhoorigheid. Op deze conferentie zullen ook de gebeurtenissen in Indië, als onderdeel der algemeene Rijkspolitiek, door de premiers en vertegenwoordigers der groote Rijksdeelen besproken worden.

De derde conferentie zal de z.g.n. ronde-tafel-conferentie van half November zijn, die belegd is om te komen tot het formuleeren van voorstellen, welke de aanwijzingen en de grondslagen zullen bevatten, waarop de Britsche regeering de toekomstige staatsregeling zal kunnen bouwen, die aan Indië in zijn geheelen omvang bevrediging wil brengen. De Britsche regeering heeft een aparte minister met een departement voor Britsch-Indië. Waarschijnlijk zal echter ook deze conferentie, waaraan, volschijnlijk zal echter ook deze conferentie, waaraan alle richtingen en groepen uit Indië (de vorstenstaten en de partijen in Britsch-Indië) kunnen deelnemen, ook door Mac Donald geleid worden. Wij hebben over de beteekenis van deze samenkomst in het vorige nummer van het Kol. Wkbl. reeds gesproken.

De tweede en de derde zullen ons t. g. t. nog wel nader stof tot bespreking geven.

De man, die te veel kansen neemt, heeft maar weinig kans.

Mededeelingen

VAN HET HOOFDBESTUUR.

Ledenlijsten.

De nieuwe ledenlijsten der Vereeniging zijn ad f 2.50 verkrijgbaar bij het Algem. Secretariaat Korte Voorhout 6.

Jaargang 1929 „K. W."

Volledige jaargang Kol. Weekblad 1929, verkrijgbaar bij het Alg. Secretariaat ad f 5.— p. jaargang.

VAN DE REDACTIE.

Commissariaat voor Indische Zaken.

Personeel gevangeniswezen.

Voor het gevangeniswezen in Nederlandsch-Indië worden gevraagd (in vasten dienst):

A. een blikslagersbaas, ter plaatsing bij de blikslagerij van de jeugdgevangenis te Tanah Tinggi (Tangerang).

B. twee weversbazen voor de leiding van de handweverijen in de strafgevangenissen.

C. een vakman voor de machinale schoenmakerij in de strafgevangenis te Jogjakarta.

Uitvoerige bijzonderheden vindt men in de „Nederl. Staatscourant" van 14 Juli j.l., nr. 134.

Dit is het kardinale punt: de kosten laag houden, zoodat de winsten even snel als of sneller dan de verkoopen groeien. (De Zakenwereld).

Bestemd voor uitzending naar Nederlandsch-Indië.

P. L. Th. van Rens, onderwijzer O. L. O., hotel „Jan van Weert", Weert; D. A. Buitenhuis, candidaat-gezaghebber b.h. B.B., Zwolsche Binnenweg 26, Apeldoorn. W. A. C. Geerling, leeraar M. O., Obrechtstraat 442 Den Haag; A. G. Stoelenga, candidaat-gezaghebber bij het Binnel. Best., Johannes Semsstraat 19, Leeuwarden; mr. R. P. 's Jacob, ambt. ter besch. van den directeur van Justitie, Stadhoudersplein 66, Den Haag.

In Nederland aangekomen verlofgangers.

J. C. Tol, opziener-machinesteller b. h. Mar.-etabliss., Barteljorisstraat 12, Haarlem; F. A. van Pamelen, 1e comm. b. d. Ind. Centralen Aanschaffingsdienst, v. Weede van Dijkveldstraat 37, Den Haag; A. M. Nanlohy, tijd. waarn. stationscomm. 2e kl. bij de S.S. en Tr., v. Weede van Dijkveldstraat 37, Den Haag; A. W. D. E. Thijs, monteur b. d. P. T. T.-dienst, de Riemerstraat 111, Den Haag; Ch. Ch. Musch, stationscomm. 2e kl. b. d. S.S. en Tr., Weimarstraat 122, Den Haag; J. F. M. Sporre, stationscomm. 3e kl. b. d. S.S. en Tr., Adm. de Ruyterweg 319a, Amsterdam; L. van Sijtveld, baassmid b. h. Mar.-etabliss., Arent Krijtstr. 21, Diemen; F. W. Westerkamp, magazijnmeester, b. d. Landsdrukkerij, Fahrenheitstraat 409, Den Haag; L. F. Marlisa, controleur 2e kl. b. d. P. T. T.-dienst, Eschdoornstraat 46, Den Haag; A. Hubbeling, hoofdopz. bij den W. en 's lands B. O. W., 1e Sweelinckstraat 62, Den Haag; O. F. K. A. de Wolff, controleur 2e kl. b. d. P. T. T.-dienst, Galvanistraat 16, Den Haag; J. van Balen, directeur der A. M. S. te Pekalongan, Heemraadsingel 247, Rotterdam; A. Hegt, ambtenaar v. d. invoering der registr. bij de S. S. en Tr., Roompotstraat 15II, Amsterdam; L. H. Tiwon, kantoorhoofd o. h. gewestelijk kantoor te Koetaradja, Klimopstraat 178, Den Haag; J. M. Snijders, onderwijzer 1e kl. O. W. L. O., Hillevliet O.Z. 56B, Rotterdam;

KAWEE'TJES

O. C. Tulleken, inspecteur bij den dienst der Opiumregie, Paulus Buijslaan 1, Amersfoort; W. J. Trouw, onderwijzer 1e kl. b. h. O. W. L. O., hotel „Schoonoord", Oosterbeek; L. I. Nanlohy, 3e commies bij het korps, behoorende tot het leger, van Weede van Dijkveldstraat 37, Den Haag; H. A. Bitter, technisch ambt. 2e kl. bij de P.T.T., Amsterdamschestraat 152bis, Utrecht; A. C. van Kaam, onderwijzer 1e kl. bij het O. W. L. O., van Weede van Dijkveldstraat 37, Den Haag; J. W. Bloem, opperhoutvester bij het Boschwezen, Bezuidenhout 125, Den Haag; E. J. Braakman, techn. ambt. 1e klasse bij de P.T.T., Newtonstraat 65, Amsterdam; W. J. van Bortel, leeraar bij de H. B. S. te Soerabaja, v. Weede van Dijkveldstraat 37, Den Haag; mej. A. Kooyman van Guldener, telefoonambt. 2e kl. bij de P.T.T., Stadhouderskade 132, Amsterdam; Ch. Ch. Ouwerling, res. van Amboina, p.a. Ned. Handel Mij., Den Haag; mr. M. J. O. Oostwoud Wijdenes, voorz. van den Landraad te Bangil, ten Hovestraat 29, Den Haag; Th. Kailola, wd. alg. ontvanger 2e kl. Thomas à Kempislaan 3, Arnhem; O. Ch. M. Wijnhame, hoofdagent 1e kl. van de veldpolitie, Fluweelen Burgwal 7, Den Haag; W. G. Koenders, onderwijzer 1e kl. bij het O. W. L. O., p.a. Ned. Handel Mij., Den Haag; J. A. F. Sigrist, monteur 1e klasse bij de P.T.T., Regentesselaan 26, Den Haag; J. W. Nix, ambt. 3e kl. bij den dienst der In- en Uitvoerr. en Acc., Daguerrestraat 59, Den Haag; H. W. Laurens, adj.-contr. v. d. Belast. Edisonstraat 21, Den Haag; L. Pieterse, onderw. 1e klasse bij het O. W. L. O., van Boetzelaerlaan 67, Den Haag; R. K. Kronborg, ingen. 1e kl. b. d. S.S. en Tr., c. o. Dansh Ingenieurforening, Kopenhagen; F. Latour, hoofdcommissaris van politie, Doelenstraat 7, Almelo; J. R. Davijt, onderwijzer 3e kl. bij het O. W. L. O., N. Binnenweg 185, Rotterdam; C. F. H. Jorrens, ambt. 1e kl. bij den Dienst der In- en Uitvoerr. en Acc., Heerenstr. 361, Amsterdam; J. Ehrencron, landbouwopzichter bij het krankzinnigengesticht te Magelang, H. Casimirstr. 7, Sneek; J. M. Pieters, ass.-resident bij den Alg. Bestuursdienst, Anemoonstraat 61, Den Haag; A. B. Swart, 1e commies bij de Alg. Rekenkamer, Galvanistraat 16, Den Haag; mr. H. W. B. Thien, lid van den Raad van Justitie te Semarang, Guldenstraat 16 boven, Groningen; mej. Th. Bras, onderwijzeres 3e kl. bij het O. W. L. O., Comeniuslaan 14, Bussum; mej. M. Schwartse, onderw. 1e kl. bij O. W. L. O., van Oldenbarneveldtstraat 6, Nijmegen.

Met Pensioen.

A. A. Quanjes, houtvester bij het boschwezen, Ferd. Bolstraat 138III, Amsterdam; H. C. Gooszen, resident van Tapanoeli Emmalaan 61, Oegstgeest. Ds. H. W. Eldermans, predikant bij de Vereenigde Protestantsche Gemeente te Curaçao, Valkenboschlaan 112, Den Haag; L. C. Prey, administrateur van Financiën in Suriname, Hanenburglaan 252, Den Haag; mevr. J. S. G. Haaven Spit, hoofd der Wilhelminaschool te Willemstad (Curaçao), Heerenstraat 2, Den Haag.

Hij is verstandig, die weet, wanneer hij abuis is — en er voor uitkomt. (De Zakenwereld).

Een inspireerend woord werkt als een duwtje tegen den slinger van een stilstaande klok. (Maandblad „Succes").

Financieele Berichten.

Opgave van de N. V. Haagsche Boaz-Bank,

Molenstraat 45, Den Haag.

Noteeringen ter beurze van Amsterdam.

		14 Juli 1930	21 Juli 1930
Aandeelen	Koloniale Bank	172	165
„	Ned. Ind. Handelsbank .	$147^1/_2$	$145^3/_4$
Cert. aand.	Ned. Handel Mij. . .	$155^1/_8$	$156^1/_2$
Aandeelen	Alg. Exploratie Mij. . .	184	$179^1/_4$
„	Kon. Petroleum Mij. . .	$393^5/_8$	392
„	Rubber Cult. Mij. A'dam.	$123^3/_4$	$115^3/_8$
„	Ned. Ind. Suiker Unie .	$213^3/_4$	212
„	Ned. Scheepvaart Unie .	$159^7/_8$	$159^5/_8$
„	Handelsverg. A'dam . .	$453^1/_2$	452
„	Deli Batavia Tabak Mij.	$337^1/_2$	$320^1/_2$
„	Deli Maatschappij . . .	330	$317^1/_2$
„	Senembah Mij.	$349^1/_2$	$340^5/_8$
„	Deli Spoor	177	$170^1/_4$
„	Ned. Ind. Spoorweg Mij.	$167^1/_2$	160
„	Philips Gloeil. (nieuwe) .	$345^1/_2$	345
Cert. aand.	Margarine Unie	$279^3/_4$	$270^1/_2$

Wisselkoersen	Verkoop
Londen	1209
Berlijn	5935
New Nork Cable	$248^1/_2$
Parijs	978
Brussel Belga	3475
Zürich	4830
Weenen	$3512^1/_2$

„Een fout van den Amerikaanschen verkooper is" — merkt een blad van de overzijde van het groote water op — „dat hij te veel spreekt. Laat den klant spreken; hoe meer die aan het woord is, des te beter zult gij begrijpen, wat hij noodig heeft". Een waarheid, die zeer zeker ook bij ons van toepassing is. (De Zakenwereld).

Mutatiestaat van 16 tot 23 Juli '30

Nieuwe Leden:	**Geïntroduceerd door:**
E. D. van Walree, Baarn, Amsterdamsche Straatweg 24. (rekent tot de Afd. „'t Gooi").	Eigen aanmelding.
J. van der Steur, Oud-Inspecteur, Deli-Spoor Mij., Voorburg, Prinses Mariannelaan 15.	den heer J. N. van West te Den Haag.
L. J. Osinga, p.a. s.f. „Barongan", Djokjakarta.	Hoofdvertegenwoordiger „Oost en West" te Malang.
C. F. G. Getrouw, Hoofdonderwijzer, Paramaribo, Jesserumstraat. Martin van der Jagt, Hoofdonderwijzer, Paramaribo, Julianastraat 3.	den heer H. J. Wolff te Paramaribo.

Nieuwe Leden, geïntroduceerd door: Dr. H. Polvliet te Willemstad.

Mejuffrouw R. Fischborn, Directrice Sanatorium „'t Groene Kruis", Willemstad. *f 100.*—.
Ant. V. Argus, Ambtenaar Dep. Openb. Werken, Willemstad, Verlengde Nanniesteeg 1b.
J. A. J. Ellis, Willemstad, Klipstraat.
P. J. van der Ende, 1e Luit. der Mariniers, Curaçao, Rio Canario.
M. Friends, Employé C. P. I. M., Willemstad, Ararat No. 8.
A. H. Heide, Employé C. P. I. M., Willemstad, Hoogstraat 3.
L. W. Heyer, Employé C. P. I. M., Willemstad, IJzerstraat 56.
Dr. M. J. Hugenholtz, Arts, Willemstad, Breede Straat 135. Otr.
C. H. Jonkheer, Praktizijn, Willemstad, Hoogstr. 28.
E. F. de Jongh, Employé C. P. I. M., Willemstad, Roodeweg.
D. Molenkamp, Directeur 's Lands Radio- en Telefoondienst, Willemstad, Riffort.
F. M. L. Petit, Employé C. P. I. M., Willemstad, Ararat No. 4.
D. P. Ravelli, Kapitein der Mariniers, Curaçao, Rio Canario.
J. W. J. v. d. Linde Schotborgh, Lid Koloniale Raad, Willemstad, Sebastopolstr. 11.
J. E. Schouwe, Employé C. P. I. M., Willemstad, Quinta Anna.
P. A. van der Veen, id., Willemstad, Berg Altena 92.
A. Verloop, id., Curaçao, Groot Pisc.
G. A. Visser, id., Willemstad, Nieuwstraat 36.
N. Altink, id., Emmastad, Huis No. 39a.
M. C. Bonzet, id., id., Logeergebouw.
G. J. van den Broek, id., id., Huis No 99.
H. Drewel, id., id., Hotel de Jonge.
E. M. Einaar, id., id., Huis No. 76.
G. M. Grasman, id., id., Hotel Duisdecker.
H. J. Koevoets, id., id., Hotel de Jonge.
H. Kool Jr., id., id., Hotel de Jonge.
G. P. Liedmeijer, id., id., p.a. N.V. Cur. Scheepvaart Mij.
M. L. Padmos, id., id., Hotel de Jonge.
J. J. Rigaud, id., id., Huis No. 41a.
J. P. Spruyt, id., id., Hotel Duisdecker.
L. P. A. Swildens, id., id., Huis No. 129a.
J. Venema, id., id., Hotel Duisdecker.
J. L. J. Vermeulen, id., id., Hotel Duisdecker.
M. Vijfschaft, id., id., Huis No. 97.
Ph. J. van Duuren, id., Curaçao, Bullenbaai No. 8.
W. G. van Kuyk, id., id., Bullenbaai No. 10.
M. Wories, id., id., Bullenbaai No. 11.
Fred. J. de Witte, id., id., Julianadorp 7.
Mejuffrouw A. H. Henriquez, Gouv. Ambtenares te Aruba, Steenwijk 30.
A. v. d. Veen Zeppenfeldt, Pastoor te Aruba, Pastorie Playa.

Afschrijvingen:

P. Doeksen, Heemstede, Heemsteedsche Dreef 15.
K. M. Haagmans, Apeldoorn, 2de Beukenlaan 17.
E. Werkman, Gezaghebber B.B., Musselkanaal (Afd. Groningen).

Adresveranderingen:

A. A. Quanjer, Oud Houtvester, van: Oengaran, naar: Amsterdam, Ferd. Bolsstraat 138³. f 5.—.
P. R. Zeeman, van: Amsterdam, Vijzelstraat 32, naar: Batavia, p.a. Ned. Handel Mij.
J. R. Davijt, Hoofd der School, van: Malang, naar: Rotterdam, N. Binnenweg 185. f 5.—.
H. J. Schmidt, Oud Resident, van: Menado naar: Hoorn, Postkantoor. f 5.—.
W. A. Spreeuw, Adj. Ond. Off. der Koloniale Reserve, van: Curaçao naar: Nijmegen, Heidenrijkstraat 91. f 5. (contrib. '30 reeds voldaan).
Prof. Dr. P. Th. L. Kan, van: Leiden, Breestraat 117 naar: Wassenaar, Koninginlaan 109. f 5.—.
Ko Hong Liem, student, van: Oegstgeest, Terweeweg 41 naar: Den Haag, Thomsonlaan 164. f 2.50.
E. K. J. de Sitter, van: Groningen, Vischmarkt 39a naar: Haren bij Groningen, „de Hooge Kamp", Rijksstraatweg.
H. P. Coors, Oud Resident, van: Laan van Meerdervoort 787 naar: IJsvogelplein 2.
Dr. A. A. L. Rutgers, Gouverneur van Suriname, van: Paramaribo naar: Den Haag, Cremerweg 5. f 5.—.
C. C. Ouwerling, Resident, van: Amboina naar: Den Haag, p.a. Ned. Handel Mij. f 5.—.
C. Beertje, Hoofdpolitieopziener, van: Den Haag, Van Slingelandtstraat 22b naar: Banjoemas.
Mevr. C. R. E. C. van Hasselt, Directrice Kweekschool van: Den Haag, Verhulststraat 4 naar: Salatiga.
P. L. Fabriek, Controleur 1ste kl. P. T. T. thans: Bandoeng, Wilhelminastraat 21.
G. C. W. F. Fikenscher, thans: Ass.-Resident te Tjiamis.
Ir. H. M. J. Hart, Opperhoutvester, thans: Buitenzorg, Boeboelak 10.
H. F. Lanting, thans: Gewestelijk-Secretaris te Timor-Koepang, Fonteinweg.
E. H. Simon, thans: Algemeen Ontvanger van 's Lands Kas te Weltevreden.
E. J. Simons, van: s.f. Poerwokerto, Banjoemas, naar: s.f. „Soedhono" te Madioen.
A. J. Wenting, thans: Gezaghebber B.B. te Seroei, Eil. Jappen, Noord N. Guinea.
W. A. G. Perks, thans: Controleur B.B. te Bangoen Poerbo (S. O. K.).
P. W. J. Noorduyn, thans: Agent Javasche Bank te Bandoeng.
F. A. Martens, Oud-1ste Werktuigkundige der Gouv. Mariné, thans: te Pontianak.
Dr. F. D. K. Bosch, Hoofd Oudheidkundige Dienst, thans Weltevreden, Gang Boetoe.
Mevr. J. van Goor—Dumans, van: Den Haag, Van Boetzelaerlaan 67 naar: Utrecht, Van Wijckskade 67. f 5.—.
Rectificatie: H. M. Hofkamp, Den Haag, van: Zeestraat 50, naar: Cornelis *Speelman*straat 18.